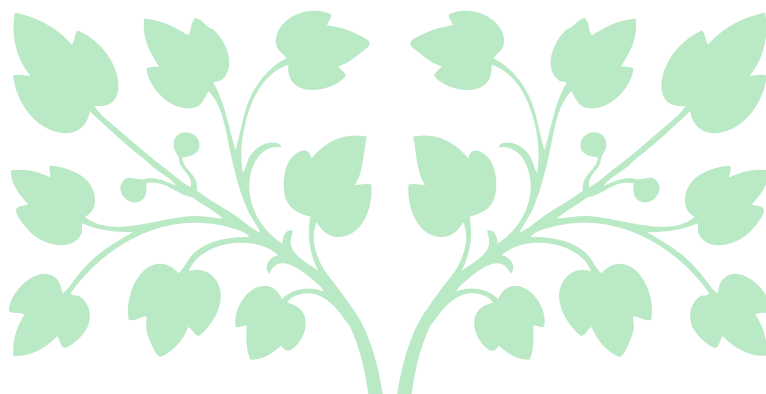

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMAS (IS) PARADIGMŲ KAITOJE

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas

Geros mokyklos koncepcija

*Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas,
veiklos kokybės įsivertinimo metodika*

Vilnius
2016

Dėkojame:

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo projekto rengėjoms:

prof. dr. Onai Monkevičienei,
dr. Elena Motiejūnienei

Geros Mokyklos koncepcijos projekto rengėjams:

dr. Vaivai Vaicekauskienei

Vaidui Baciui,
Violetai Jonynienei,
Audriui Murauskui,
prof. hab. dr. Jonui Ruškui,
doc. dr. Beritai Simonaitienei,
prof. hab. dr. Vilijai Targamadzei,
prof. hab. dr. Rimantui Želviui

Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikos rengėjams:

dr. Vaivai Vaicekauskienei

doc. dr. Daliai Survutaitei,
Vaidui Baciui,
Sigitui Balčiūnui,
doc. dr. Gražinai Čiuladienei,
Vilei Petkūnienei,
doc. dr. Viktorijai Sičiūnienei,
doc.dr. Jūratei Valuckienei,
Margaritai Vilkonienei

Taip pat dalyvavusiems viešuose dokumentų svarstymuose

Dalykų mokytojų, vadovų, tėvų asociacijoms, mokinių savivaldos institucijų atstovams, savivaldybių dalykų mokytojų metodinių būrelių atstovams, dalykų mokytojų metodinėms grupėms, aukštųjų mokyklų dėstytojams, Lietuvos švietimo tarybai, Lietuvos sporto mokslo ekspertų tarybai ir visiems, savo įžvalgomis ir pasiūlymais prisidėjusiems prie šių dokumentų rengimo ir tobulinimo.

Pasiūlymus, pastabas, komentarus kviečiame teikti Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento direktorei Žydronei Žukauskaitei-Kasparienei (Zydrone.Zukauskaite-Kaspariene@smm.lt) ir Bendrojo ugdymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vedėjai prof. dr. Loretai Žadeikaitei (Loreta.Zadeikaite@smm.lt).

Miela švietimo bendruomenė,

šiandieninė mokykla dirba didžiulių išorinių ir vidinių iššūkių atmosferoje: visuomenė ir kultūros raida kelia vienus uždavinius, spartėjantys globalizacijos tempai, verslas, pramonė – kitus, tėvų ir mokinių lūkesčiai dar kitokie. Lietuvos švietimui tenka didžiulė atsakomybė telkiant švietimo bendruomenę, siekiant paskatinti esminius visuomenės pokyčius ir sudaryti sąlygas formuoti kūrybingai, atsakingai ir išsilavinusiai asmenybei.

Šiame leidinyje pristatome *Geros mokyklos koncepciją, Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašą*, atnaujintą *Mokyklų, įgyvendinančių bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodiką* ir jų įgyvendinimo gaires. Šie dokumentai yra bendri susitarimai, kuriuose tęsiama esminė bendrojo ugdymo nuostata, orientuota į ugdytinio asmenybės atsiskleidimą ir augimą.

Geros mokyklos koncepcija – mokyklos raidos orientyras, brėžiantis, kokie mokyklos bruožai laikomi vertingais šalyje. Svarbu, kad švietimo bendruomenė sutarė, ką laikome gera mokykla. Koncepcijoje pateikti esminiai mokyklos veiklos aspektai, vienas iš svarbiausių sėkmingos mokyklos veiklos požymių – mokyklos misijos įgyvendinimas: pageidaujami ugdymo(si) rezultatai, kurie yra ne vienalyčiai, o apibrėžiami kaip asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga.

Atnaujinta *Mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika* pravers mokykloms tobulinant veiklą, gerinant viso ugdymo proceso kokybę, padedant kiekvienam vaikui siekti asmeninės pažangos ir brandos. Remdamosi įsivertinimo rodikliais ir metodika, mokyklos galės analizuoti savo darbo kokybę ir priims duomenimis grįstus sprendimus savo veiklos kokybei didinti.

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo nuostatos formuoja bendrojo ugdymo kaitos kryptis. Tai taip pat susitarimai ir principai, kaip kuriamas, atnaujinamas ir įgyvendinamas ugdymo turinys. Ugdymas labiau personalizuojamas, jis yra interaktyvus, grindžiamas sąveikos ir dialogo kultūra. Mokiniam turi būti sudaryta daugiau galimybių tyrinėti, spręsti problemas ir praktiškai veikti, ugdytis kritinį mąstymą, pritaikant įvairių sričių žinias ir gebėjimus, įgyti XXI a. reikalingas kompetencijas.

Tikiuosi, kad šie dokumentai bus naudingi mokykloms, kuriančioms savo mokyklos kultūrą, ir sudarys prielaidas brandžiai asmenybei ugdyti.

Audronė Pitrėnienė,
švietimo ir mokslo ministrė

Turinys

Kelias į dabartį, kai ji – XXI amžius.....	5
Švietimo dokumentai: istorinis kelias.....	9
Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas	
Aprašo link	12
Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas	15
Geros mokyklos koncepcija	
Geros mokyklos link	28
Būsimieji mokytojai – apie <i>Geros mokyklos koncepciją</i>	30
Geros mokyklos koncepcija	32
Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika	
Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rodiklių kaita.....	40
Kas atnaujintoje mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo sistemoje yra naudinga mokyklai, mokytojui?	42
Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika.....	44
Kelias geros mokyklos link: laukiantys darbai ir iššūkiai	59

KELIAS Į DABARTĮ, KAI JI – XXI AMŽIUS

Veikiausiai teks vėl pradėti tikėti, kad į Lietuvos švietimą grįžta laikas, kai, anot A. Zabulionio, išorinio vertinimo ir konsultavimo nepriklausomos kompanijos *Anglia Assessment* eksperto konsultanto, „švietimo kaita buvo suprantama kaip sisteminis procesas su savo filosofiniu ir analitiniu pagrindimu, taktiniais ir strateginiais sprendimais“. Švietimo sisteminio matymo laiko sugrįžimui vilties teikia čia spausdinamų dokumentų paketas – *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas, Geros mokyklos koncepcija, Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programą, veiklos kokybės įsivertinimo metodika*.

Apie kontekstą

Visas paketas, norėčiau tikėti, rodo kelią, kokia mokykla galėtų būti gera dabartyje – XXI a., kaip joje galėtume organizuoti(s) ugdymą(si), kokiais kriterijais mokyklos gerumą galėtume pasimatuoti. Sieju mokyklos gerumą būtent su amžiumi, nors nė vienas iš pateikiamų dokumentų tiesiogiai savęs konkrečiam amžiui nepriskiria. Bet, viena vertus, derėtų turėti omeny jau senokai, 1998-aisiais, lietuvių išsiverstą mokslininkų frazę „geros mokyklos, jei tai būtų 1965-ieji [...]“², primenančią, kad *geros mokyklos* samprata yra istoriškai kintanti, apibrėžta konkretaus laiko. Kita vertus, derėtų turėti omeny ir tai, kad visuomenės – mokslininkų ir mokytojų, ir tėvų, ir politikų ir kt. – daliai visada bus patogiau orientuotis į tęstinumą, tradiciją nei į kaitą, tiesiog perkelti tradiciją į dabartį ir ją tęsti, pasikliaujant linijine istorijos samprata, esą visa, kas mūsų patikrinta, išgyventa, tinka dabarčiai, tiks ir ateičiai, tad nuolatos akcentuoti laiko diktuojamą būtinybę orientuoti į jo pakaitas jaunųjų kartų ugdymą būtų logiškas noras pastūmėti „tradicininkus“ keisti mąstymą. Drįstu teigti, jog „tradicininkų“ daliai *geros mokyklos* vaizdinys yra kitoks nei čia pristatomų dokumentų pasiūlytasis, todėl nemanau, kad visa Lietuva šiems dokumentams katučių plos. Prisimintinas mokslininkų įvardytas kaitos ir tęstinumo paradoksas, kaip pagrindinis švietimo paradoksas, teigiantis, kad juo stipresnė orientacija į ateitį, juo didesnė praeities nostalgija³. Būtent tokiu pagrindu iki šiol Lietuvoje poliarizavosi (ir toliau poliarizuosis) *geros mokyklos* samprata ir priesaikos jai. Tiksliausias tokios poliarizacijos paliudijimas praktikos lygmeniu man yra dviejų Lietuvos itin ryškių mokyklų itin ryškių vadovų požiūriai:

1. „[...] bandymai kopijuoti užsienio šalių patirtį nepavyko dėl negebėjimo suvokti paprastos tiesos, kad, norint pasiekti švietimo sistemoje optimalų rezultatą, pirmiausiai reikia remtis savo tradicijomis ir patirtimi. [...] turime grįžti prie tikrųjų švietimo vertybių, besiremiančių pedagogo autoritetu ir jo kompetencija. [...] užteks klausytis indoktrinuotų valdininkų vizijų apie moderniosios pedagogikos privalumus. [...] Šv. Rašte parašyta: „Mokinyš nėra aukštesnis už savo mokytoją.“ Todėl esminių pedagogikos tiesų atsisakymas, prisidengiant iškreiptai suvokiama humanistine pasaulėžiūra, veda prie pražūtingų padarinių.“⁴

2. „Mano manymu, didžiausia Lietuvos švietimo problema yra ta, kad vis dar daug kas yra užstrigę XIX amžiuje. Į naujausius mokslinius tyrimus žvelgiama kaip į nesąmonę, madą, kuri tuoj praeis, ir visomis išgalėmis stengiamasi kabintis į praeitį. Guostis galime tik tuo, kad ne mes vieni tokie – vis dar daug pasaulyje švietimiečių yra užstrigę toje atgyvenusioje paradigmoje. Taigi, nors gyvename XXI amžiuje, tačiau mokyklos toli gražu čia negyvena.“⁵

Tai anaipol ne dviejų vadovų, o alternatyvių filosofijų, pedagogikų, kurių vėliavos iškeltos požiūrių aši-galiuose, diskusija, Lietuvoje tebesitęsianti nuo pat 1988-ųjų, pirmosios – Tautinės mokyklos – koncepcijos,

¹ Zabulionis, A. (2015). [diskusija] Kenksminga švietimui egzaminomanija. In *Veidas*, 2015 m. gegužės 20. Prieiga per internetą <http://www.veidas.lt/tag/egzaminai>

² Stoll, L., Fink, D. (1998). *Keičiame mokyklą*. Vilnius: Margi raštai, p. 19.

³ Ten pat, p.22.

⁴ Jurkevičius, S. (2014). *Nuolaidžiavimas mokiniams ugdo ištiželių kartą*. Prieiga per internetą <http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/s-jurkevicius-nuolaidziavimas-mokiniams-ugdo-istizeliu-karta.d?id=64577782>

⁵ Landsbergienė, A. (2014). *Kodėl į vaiką turime žvelgti ne kaip į ištižėlį, o kaip į potencialų Nobelio premijos laureatą*. Prieiga <http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/alandbergienekodelivaikaturimezvelgtineikaipistizeliokaipipotencialunobeliopremijsolaureata.d?id=64641615>

apskritai pasaulyje – nuo tų laikų, kai žmonių genty pradėta vieni kitus mokyti, kaip mokyti savo vaikus... Bet jau minėti mokslininkai L. Stoll ir D. Fink'as atkreiptų dėmesį, kad istorijos nutinka įvykių, keičiančių kardinaliai socialines struktūras. Lietuvos atveju toks kardinalus įvykis – ideologinių paradigimų virsmas atkuriant nepriklausomybę 1990-aisiais: autokratinės valstybės virsmo į demokratinę faktas, kurio nepaisyti, regis, negalėtų netgi atkakliausi „tradicininkai“. Drįstu priminti M. Lukšienę: „Švietimo reforma ir paremta nuostatomis, kad mokykla turi būti vienas iš svarbiausių veiksnių brandinant demokratinį žmonių mąstymą, demokratinę sąmonę, o kartu ir demokratinę valstybę.“⁶

„Tradicininkai“ mokslininkės sakytų idėjų nelinksta pripažinti. Betgi ištisu veikalu šią temą yra išplėtojęs J. Dewey's⁷ dar XX a. pradžioje, 1915-aisiais, ironiška, kad lietuviškai jis pasirodė 2013-aisiais. Šimtmečiu Lietuvoje vėluojančios idėjos? Nepaisant tokio vėlavimo, jos buvo žinomos pirmųjų dviejų – Tautinės mokyklos (1988) ir Lietuvos švietimo (1992) – koncepcijų kūrėjams. Kas apie tas idėjas mąstoma šiais laikais? „[...] jeigu norime išugdyti tikrai dalyvaujančią demokratinę, o ne hierarchiškai valdomą visuomenę, jeigu norime kintančios, pažangios, o ne tvirtai su praeitimi susiaustytos kultūros, tuomet ugdymo procesas turi atsižvelgti į impulsus, kylančius dinamiškai besivystančiame kiekvieno žmogaus gyvenime. [...] toks atvirumas ir lankstumas nėra antiintelektinis, o iš tikrųjų skatina daug aktyvesnę ir veiklesnę intelektą negu tas, kuris išugdomas priverstiniu ir mechaniniu mokymusi. Pagarba vaikams ir demokratijai eina kartu, o kultūra, kuri yra autoritarinė vaikų atžvilgiu, galiausiai taps (jeigu dar netapo) autoritarine visų atžvilgiu, išskyrus elitinius savo narius“, – palaikytų kaitos polių savo idėjomis, manding, dabar itin aktualiomis Lietuvai, jau dabartinio amžiaus mokslininkas R. Miller'is⁸, taip pat tiesiogiai siedamas ugdymą atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias su demokratija ir vadindamas tokią ugdymo kryptį holistine.

Aha, ir vėl siūloma pasistatyti vaiką pasaulio, kuris vadinamas mokykla, centre, ir vėl liepiama visiems aplink jį šokinėti, užmiršus Šv. Rašto pamokymus, kad *Mokinys nėra aukštesnis už savo mokytoją?* – girdžiu besipiktinančius „tradicininkus“... Todėl dera kalbėti ir apie metodologinį pamatą, kurį atpažįstu pateikiamus dokumentus analizuodama.

Apie metodologinį pamatą

Nematau pagrindo klausti, kuris modeliuojamoje geroje mokykloje aukštesnis – mokinys ar mokytojas. Taip, vadinamajame skėtiniame dokumente – *Geros mokyklos koncepcijoje* – pabrėžta, kad ugdymas grindžiamas *pamatinėmis humanistinėmis vertybėmis*. Klystume manydami, kad humanistinis ugdymas išreiškiamas vienu požymiu – ugdymo centru pastatant vaiką. Kaip tarp tradicinės, iš industrinio amžiaus kylančios, ir XXI a. mokyklos poliarizuojasi geros mokyklos vaizdinys, taip tarp *pedagogocentrizmo* ir *pedocentrizmo* poliarizuojasi ginčas, o ką gi dabar į tą centrą statysime, kas bus mums svarbiausia mokyklos persona – mokytojas ar mokinys? Bet šį ginčą XXI amžiuje, manding, sėkmingai išsprendžia socialinis konstruktyvizmas, ugdymo centru pastatantis abu – tiek mokinį, tiek mokytoją kaip lygiaverčius pasaulio atradimo, asmenybės ugdymo(si) subjektus, partnerius. Regis, net šventoms tiesoms neprasikalstama... Mokytojas veda mokinį, kurdamas sąveiką. Nes „*jei turi tik tešlos ir keptuvę, „blynų“ neiškepsi, reikės ir ugnies...*“ – cituoju savo antrakursį studentą istoriką Artūrą Valonį, žavia metafora reflektuojant paskaitą ugdymo tema nusakiusį sąveikos esmę ir svarbą. Juk taip ir vyksta, argi ne? Pilk nepylęs mechanistines žinias į vaiką, versk nevertę dainuoti choruose, dalyvauti patriotinėse tėvynės meilės kampanijose, akcijose, mokyklos savivaldose, bet jei nesukuri sąveikos – tos didžiosios ugnies – tiek mokymosi rezultatas, tiek asmenybės branda, jei tai mėginame atskirti, tebus apgailėtina...

Taigi dokumentų metodologinis pamatas lengvai atpažįstamas: požiūris į vaiką – humanistinis: pripažįstamas individas, unikalus savo prigimtimi ir joje glūdinčiomis potencijomis asmuo; pažinimo, mokymo ir mokymosi organizavimo modelis – socialinio konstruktyvizmo; ugdymo(si) pagrindas – sąveika. Principai atpažįstami 13.1–13.5, 13.8 *Geros mokyklos koncepcijos* punktuose. Kiti 13 skirsnio punktai – apie bendruomeniškumą, kuris lygiai taip pat padeda kurti įvairiausias sąveikas, jei labiau patinka, vadinkime jas

⁶ Lukšienė, M. (2000). *Jungtys*. Vilnius: Alma littera, p. 278.

⁷ Dewey, J. (2013). *Demokratija ir ugdymas. Įvadas į ugdymo filosofiją*. Klaipėda: Baltic Printing House.

⁸ Miller, R. (2011). Vaiko vidinės galios ugdymas, p. 2–3. Versta iš: „Educating the Child's „Inner Power“ by Ron Miller. Vertė vertimų biuras „Magistra“, projektas „Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje“. Prieiga per internetą <http://www.educationrevolution.org/innerpower.html>.

interakcijomis; be to, bendruomeniškumas yra ir ugdymosi, netgi siauresnės – mokymosi aplinkos aktualus aspektas: asmuo gali sugniužti konkurenciškai aštrioje, daug reikalaujančioje aplinkoje ir atvirksiškai – išsi-skleisti tiek pat daug reikalaujančioje bendruomeniškoje.

Aišku, dar negana Lietuvai reformų! Vienos nesibaigė – kitas užkraus... Dar negirdėti tokių skeptiškų piktų dejonų? Nesiguoskime – girdėti. Todėl skubu patikinti: jokia nauja reforma negresia...

Apie tęstinumą

Kam tuomet reikėjo tų naujų dokumentų, jei jie – ne nauja reforma? Pripažintina, kad 1992 m. Lietuvos švietimo koncepcijos, pirmųjų dokumentų, modeliavusių švietimo kryptį humanistinio ugdymo paradigmos pagrindu, idėjos tapo šiandienos realybėje kartais sunkiai atpažįstamos. Aišku, per ketvirtį amžiaus kito pati realybė. Galime teisintis užklupusia globalizacija, kartų kaita ir kitokio ugdymo organizavimo po-reikiu. Bet būkime drąsūs pripažinti, kad pirminės humanistinio ugdymo idėjos išsibarstė pirmiausia tarp gana prieštarūgu vietinių ideologinių vėjų: nuo tiek politinės, tiek pilietinės bendruomenės rūpesčio žmo-gumi iki palikimo vienu vienam brautis pro rinkos džiungles arba traukti kuo toliau iš pamote tampančios Lietuvos. Dokumentai – pirmiausia *Geros mokyklos koncepcija* tas pirmines idėjas vėl surenka, susistamina ir teoriškai sudaro prielaidas grįžti prie pamatinių nepriklausomos valstybės laikotarpiu vykdomos švietimo reformos idėjų, jas kur kas labiau paryškindama ir pabrėždama: švietimo kryptis Lietuvoje nekeičiama. 1992 metų koncepcija aprėpė visą sistemą – jos kūrimo idėjų pagrindą, struktūras, buvo patys bendriausi siste-mos kūrimo orientyrai. Juos detalizavo po koncepcijos eję dokumentai. Antai *Geros mokyklos koncepcijoje* atpažįstu gana daug 1994 m. pirmojo Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrųjų programų projekto pirmosios dalies, vadintos *Mokyklos samprata* (skyriniai apie mokyklos paskirtį, gyvenimą mokykloje, ugdy-mo būdus), citatų, nebūtinai pažodinių... *Geros mokyklos koncepcija* pristato geros bendrojo ugdymo moky-klos vaizdinį, bet į ją gali orientuotis visos švietimo institucijos, kurioms tinka Švietimo įstatymu nustatytos sąvokos *mokykla* aprėptis.

Įdėmiau skaitysiantys visą dokumentų paketą tas pačias idėjas atpažins *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų apraše*. Beje, dokumentas tęstinumą tiesiogiai deklaruoja skyriaus *Bendrojo ugdymo kai-tos kryptys* 9-uouju punktu ir išskleidžia visu skyriaus turiniu.

Atrodo, kol kas nepatikliausi būsime mokyklos vertinimosi bei vertinimo dokumentų atžvilgiu. Orien-tacija į skėtinį dokumentą – *Geros mokyklos koncepciją* – neginčytina. Vertybinis atitikimas akivaizdžiai tiesioginis. Nepatiklumo pamatas gali būti štai kur: viso to, ką norime įvertinti – rodiklių sistemos sritys, temos, rodikliai, raktiniai žodžiai – pamatas yra, žinoma, vertybiškai orientuotas. Bet, manding, sunkiai pamatuojamas. Dėl to vertinimas, ypač išorinis, bėgštaju, gali būti neįtikėtinais subjektyvus. Aišku, tikėtina, kad organizuotai mokytis vertintojai įgis gebėjimų atpažinti ir pasverti, tarkime, kur ten toji asmenybės ūgtis – *optimalumas, visybiškumas, konstruktyvumas, socialumas, savivaldumas* ir kiti *umai* aukščiausios kokybės požymių dar nesiekia. Suprantu, stengiamasi visiškai išvengti kiekybinių požymių, pokyčių vertinimo, rem-tis tik kokybinių požymių, pokyčių vertinimu (tiesa, akylai skaitydami rasime ir išlygų). Bet prisipažįstu: skaitydama dokumentą nuoširdžiai džiaugiuosi, kad nesu vertintoja. Ir čia manęs nepaguostų netgi moks-lininkai, teigdami, kad holistinio, t. y. asmenį, jo prigimties galių sklaidimą pripažįstančio ugdymo kryptis „*bendrumas yra nusilenkimas kūrybinei dvasiai, padedančiai atsiskleisti žmogaus asmenybei. Jeigu ugdymas prasideda nuo nusilenkimo, pagarbos kiekvieno mokinio asmenybei, jis negali būti standartizuotas. Jam negali būti vadovaujama nedemokratiniais ir autoritariniais būdais. Negalima galvoti tik apie „rezultatų“ matavimą ir biurokratinį nurodinėjimą, ką kiekvienas vaikas turi mokėti ir gebėti padaryti.*“⁹ Ką siūlo R. Miller'is? Aps-kritai atsikratyti „*šių slopinančių vaizduotės, kūrybingumo ir tikro augimo suvaržymų*“¹⁰... Taigi – nevertinti? Tuo klausuku ši skirsnį baigiu, ne tik teigdama, kad pristatomi dokumentai yra tos pačios daugiau nei prieš ketvirtį amžiaus pradėtos reformos tąsa, bet ir pridurdama: pamąstyti, pažįstant kokybės vertinimo(si) ge-bėjimus, yra dėl ko...

⁹ Miller, R. (2011). Vaiko vidinės galios ugdymas, p. 2–3. Versta iš: „Educating the Child's "Inner Power" by Ron Miller. Vertė vertimų biuras „Magistrai“, projektas „Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje“. Prieiga per internetą <http://www.educationrevolution.org/innerpower.html>.

¹⁰ Ten pat.

Apie strateginius atitikimus

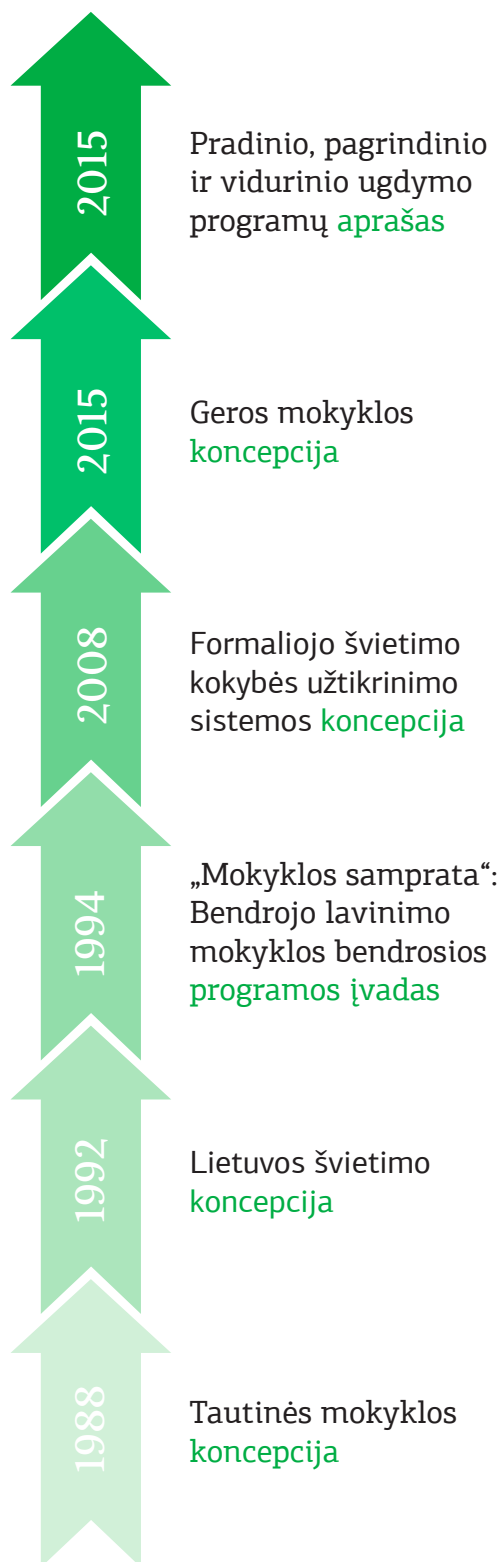
Dera kalbėti, kaip čia pateikiamas dokumentų paketas atrodo šalia jau turimų strateginių dokumentų – ar atitinka jų uždavinius ir dvasią. Pagrindiniame šalies strateginiame dokumente *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“* iškelus ambicingą šalies raidos viziją ir įvardijus vertybes, svarbias pažangai – atvirumą kitokiam požiūriui, pozityvioms iniciatyvoms, dialogui, bendradarbiavimui, naujovėms, kūrybingumą generuojant vertingas idėjas ir jas įgyvendinant, iššūkius vertinant kaip naujas galimybes savo sėkmei kurti – šalies bendrojo ugdymo sistema orientuojama į kūrybiškumo, pilietiškumo ir lyderystės ugdymą, dėl to tiesioginis švietimo sistemos uždavinys – „sukurti ir visose švietimo įstaigose įdiegti kūrybingumui, ieškojimams ir tobulėjimui atviras mokymosi programas ir kompetencijos vertinimo ir įsivertinimo sistemą.“¹¹ Netgi nesiimant nuodugnios teksto analizės, paralelių išskleidimo, akivaizdu, kad visas dokumentų paketas orientuojasi būtent į tokią ugdymo kryptį, kuri padėtų siekti iškeltų šalies raidos tikslų. Tuo net skeptiškiausi politikai turėtų pagrindo neabejoti. Kaip dokumentams seksis tapti ugdymo tikrovės faktu – kalbėsime po metelių kitų.

Palankaus gyvavimo idėjoms linkėdama –

*Dr. Ramutė Bruzgelevičienė,
Lietuvos edukologijos universitetas*

¹¹ *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*, p. 11. Prieiga per internetą http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425517&p_query=&p_tr2=2

ŠVIETIMO DOKUMENTAI: ISTORINIS KELIAS

**PRADINIO,
PAGRINDINIO IR VIDURINIO
UGDYMO PROGRAMŲ
APRAŠAS**

APRAŠO LINK

Skaitydamas Lietuvos strategijos viziją „Lietuva 2030“ randu pabrėžiamą visuomenės ir kiekvieno jos nario kūrybiškumą, susitelkimą prie naujų idėjų, padėsiančių Lietuvai tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi. Šios strategijos vizijoje aprašytos idėjos yra detalizuojamos naujai parengtame *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų apraše*, kur dar labiau yra akcentuojama, kad būtina puoselėti mokinio prigimtines galias, kurios turėtų būti suprantamos ir svarbios kiekvienam mokytojui. Manau, kad *Aprašas*, tai yra švietimo bendruomenės susitarimai, leidžia naujai pergaltoti ir projektuoti XXI amžiaus visuomenės siekius ir šiandienos mokyklos veiklą, kuri grindžiama mokinio ir mokytojo susitarimais: ko sieks, ką ir kaip pasieks.

Viena vertus, tai įsipareigojimai, skatinantys daugiau dėmesio skirti bendrojo ugdymo kokybės gerinimui, jo prieinamumui, perimamumui, tęstinumui. Kita vertus, tai dokumentas, telkiantis švietimo bendruomenę pokyčiams ir atvirumui, padedantis pamatus tiesioginiam, geranoriškam ir tikslingam švietimo bendruomenės narių, ypač mokinio ir mokytojo, bendravimui bei bendradarbiavimui. Atkreipčiau dėmesį, kad šiame dokumente nurodoma bendrojo ugdymo tobulinimo kryptis ir numatyti ugdymosi rezultatai sudarys galimybes, sistemingai vadovaujantis bendrais principais ir nuostatomis, formuoti ugdymo turinį, lanksčiai diegti pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąsias programas, kūrybingai organizuoti ugdymo procesą, tinkamai išnaudoti ugdymosi aplinką, numatyti, stebėti ir fiksuoti mokinių pažangą ir pasiekimų vertinimą.

*Ugdymo plėtotės centro Socialinių mokslų, dorinio ugdymo ir kūno kultūros poskyrio vedėjas
Šarūnas Gerulaitis*

Dabartinėmis sparčios kaitos ir globalizacijos sąlygomis, kai ypač aktualu sutelkti švietimo bendruomenę spartesniems pokyčiams ir pagerinti bendrojo ugdymo kokybę, parengtas *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas*, kuriuo reglamentuojami bendrojo ugdymo tikslai ir principai, programų paskirtis, bendrojo ugdymo tobulinimo kryptys. Bendrojo ugdymo programų turinio ir sandaros, ugdymo proceso bruožų ir jo dalyvių vaidmenų, mokymosi aplinkos, mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo atskleidimas *Apraše* prisidės ir prie mokytojų kvalifikacijos tobulinimo, ir naujų mokytojų rengimo kokybės užtikrinimo.

Dėkojame darbo grupei už labai svarbaus Lietuvos švietimo sistemai dokumento sukūrimą.

*Lietuvos edukologijos universiteto Technologijų ir technologinio ugdymo katedros vedėja
prof. dr. Birutė Žygaitienė*

Ar kursime Gerą mokyklą, ar kursis Reitingų mokykla?

Šiam skyreliui buvau sugalvojęs ir kitą pavadinimą: „Ar Lietuva lietuvičius ugdys būti suomiais?“. Tada prisiminiau *tautinės mokyklos* sąvoką ir daugybę švietimo bendruomenėje pasigirstančių verkšlenimų, kad, nepaisant gausybės reformų, tokių mokyklų sukurti nepavyko. Akivaizdu, kad ne viskas, kas gerai sugalvota ir aprašyta, yra įgyvendinama. Ir dabar, patvirtinus naująją *Geros mokyklos koncepciją*, kyla pagrįstų hipotetinių klausimų: ar panašiai neatsitiks ir su jos puikiomis idėjomis. Taigi ko reikia, kad *Koncepcija* atrastų kelią į mokyklą ir jų klases? Viskas labai paprasta. Jai reikia „kojelių“, kurios būtų stipresnės už madas švietime diktuojančius žurnalus ir jų redaktorius, „krepšelio“ vergus, keliauninkus po užsienį, dažnai sugedusio telefono principu pasakojančius, kaip „pagal suomių“, reikia dirbti. Manau, kad *Ugdymo programų aprašas* galėtų būti viena iš „kojelių“, jei ją sutvirtintume ne vien kūrybingų mokyklų vadovų ir mokytojų pastangomis, bet ir laboratorijomis patirtiniam, tiriamajam mokymuisi organizuoti, įtraukiančioms interaktyvių vadovėlių pamokoms vesti ir kitomis smulkmenėlėmis, padėsiančiomis užauginti konstruktyviai kuriančias savo ir Lietuvos kultūrą, gerovę ir ateitį asmenybes.

*Ukmergės r. Siesikų gimnazijos direktorius
Vaidotas Kalinas*

2015 m. patvirtintas *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas* atspindi nuoseklią konceptualią Lietuvos bendrojo ugdymo raidos kryptį – link sėkmingo kiekvieno mokinio ugdymosi atskleidžiant jo / jos prigimtinės dvasines, intelektines, fizines galias, sudarant visiems lygias ugdymosi galimybes. Šis dokumentas atspindi humanistinio ugdymo paradigmos tąsą, socialinio konstruktyvumo principų įtvirtinimą, siekį bendrąjį ugdymą grįsti „pasitikėjimu, bendradarbiavimu, darnia veikla asmens, visuomenės ir Lietuvos ateities labui“. Nedidelės apimties dokumente pavyko perteikti esmines Lietuvos ir pasaulio mokyklos kaitos kryptis, susumuoti idėjas, išbarstytas po daugybę įvairiausių koncepcijų, strategijų ir kitų dokumentų, atspindinčias tai, kur link Lietuvos mokykla pradėjo judėti nuo Tautinės mokyklos koncepcijos, papildant pasauline XXI a. švietimo kaitos patirtimi. Dokumentas džiugina konceptualių vientisumu, aiškumu, kryptingumu. Skaitant šį dokumentą kyla ir optimizmo keliančių, ir abejones sėjančių minčių. Džiugina tai, kad turime dokumentą, kuris sujungia visą ugdymo veiklą mokykloje į vieną visumą. *Aprašas* ir turėtų būti pats svarbiausias dokumentas, kuriuo remdamosi mokyklos savarankiškai ir kūrybiškai siektų pagrindinio rezultato – „optimalios kiekvieno mokinio brandos bei jų pasirengimo gyventi, mokytis ir veikti asmeniniame, kultūriniame, pilietiniame, socialiniame ir (ar) profesiniame kontekste“. Šis dokumentas turėtų gulėti ant visų švietimo politikų, vadovų, mokytojų, tyrėjų stalo, jis turi būti aiškus ir suprantamas kiekvienam tėvui ar seneliui, taip pat ir mokiniui. Šis *Aprašas* turėtų būti visuotinio susitarimo dėl bendrojo ugdymo mokyklos raidos krypties pagrindas, leidžiantis visiems švietimo dalyviams veikti savarankiškai nelaukiant specializuotų teisės aktų, reglamentuojančių kiekvieną mokyklos veiklos žingsnį. Jau dabar turime atsakyti į klausimą: ar galime pasiūlyti kiekvienam Lietuvos vaikui „aktyvų ir prasmingą, jų poreikiams ir talentams atvirą, integralų [...] mokymąsi“? Ar jau visi sutelktai artėjame link „motyvuojančio, įdomaus, patrauklaus, prasmingo, dinamiško, inovatyvaus ugdymo, kuriančio pozityvaus bendravimo, iniciatyvų, entuziazmo, dalyvavimo, lyderystės ir kt. situacijas“? Šis klausimas yra ne tik mokytojams ir mokyklų vadovams, o visiems, atsakingiems už ugdymo kokybę Lietuvoje. Abejones ir kelia pastarųjų dešimtmečių patirtis, kai esminiai švietimo dokumentai yra nutolę nuo realybės, jų gražūs teisingi žodžiai, turintys įkvėpti ar pasiūlyti kryptį, devaluojasi, praranda savo tikrąją prasmę, yra „copy paste“ perkeliama iš vieno dokumento į kitus, nesusimąstant apie jų tikrąjį turinį ir nesiimant realių žingsnių, kad mūsų mokykloje ugdymas būtų „interaktyvus, grindžiamas dialogo kultūra, skatinantis mokinius bendradarbiauti, spręsti problemas, mokytis vieniems iš kitų, dalytis patirtimi, diskutuoti, veikti realiose ir virtualiose komandose“. Kai kuriose mokyklose tai jau turime ir šiandien, bet kiek dar daug klasių ir mokyklų, kur trūksta profesinės pagalbos, padrąsinimo, paskatinimo mokytojams ir vadovams, būtinų išteklių, patrauklios mokymosi aplinkos, o svarbiausia – pasitikėjimo ir tikėjimo ateitimi, saugumo ir perspektyvos jausmo.

Dokumento rengėjai nuveikė didelį ir labai reikalingą darbą, bet dabar svarbiausias uždavinys švietimo bendruomenei – atgauti pasitikėjimą ir drąsiai veikti kiekvieno mūsų mokinio labai jaučiant paramą iš tėvų, švietimo politikų ir visuomenės.

*Eglė Pranckūnienė,
Mokyklų tobulinimo centro direktorė*

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS**ĮSAKYMAS
DĖL PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMŲ APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2015 m. gruodžio 21 d. Nr. V-1309

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi, 10 straipsnio 3 dalimi, 11 straipsnio 3 dalimi, 56 straipsnio 12 punktu ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“, 108 punktą:

1. T v i r t i n u Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 3 d. įsakymą Nr. 113 „Dėl Pradinio ugdymo sampratos“;

2.2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymą Nr. ISAK-256 „Dėl Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratos“;

2.3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. birželio 30 d. įsakymą Nr. ISAK-1387 „Dėl Vidurinio ugdymo programos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.

3. Šis įsakymas, išskyrus šiuo įsakymu patvirtinto Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo 10, 11, 12, 13, 21, 23, 27, 30, 85, 87 punktus, įsigalioja 2016 m. rugsėjo 1 dieną (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

4. Šiuo įsakymu patvirtinto Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo 10, 11, 12, 13, 21, 23, 27, 30, 85 ir 87 punktai įsigalioja 2018 m. rugsėjo 1 dieną (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

5. Šiuo įsakymu patvirtinto Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo 21¹, 23¹, 27¹ ir 30¹ punktai galioja iki 2018 m. rugpjūčio 31 dienos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrėnienė

PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMŲ APRAŠAS

I skyrius BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas (toliau – Aprašas) nustato bendrojo ugdymo tikslus ir principus, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų (toliau – bendrojo ugdymo programos) paskirtį, bendrojo ugdymo tobulinimo kryptis, telkiant švietimo bendruomenę spartesniems pokyčiams, siekiant pagerinti bendrojo ugdymo kokybę, prieinamumą, perimamumą, tęstinumą ir veiksmingumą. Apraše numatyti mokinių ugdymo(si) rezultatai – nuosekli branda įgyjant XXI a. reikalingas kompetencijas. Apraše apibrėžtas bendrojo ugdymo programų turinys, numatyti pagrindiniai ugdymo(si) proceso bruožai ir mokymo(si) aplinka, mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas, bendrojo ugdymo programų kokybės užtikrinimas.

2. Bendrojo ugdymo programos – tai nustatytiems ugdymo(si) tikslams ir rezultatams pasiekti skirtos nuoseklios ugdymųjų veiklų sekos ir ugdymo(si) proceso dalyvių sąveikos (mokytojo ir mokinio, mokinio ir mokinio, mokinio ir mokymo(si) aplinkų ir kt.), kuriamos ir per numatytą laiką realizuojamos valstybės, savivaldybės, mokyklos lygmenimis.

3. Bendrojo ugdymo programos užtikrina integralią žmogaus asmenybės brandą, mokymąsi, kaip autentišką, aktyvų patirties ir prasmės konstravimą, grindžiamą sąveika ir dialogo kultūra. Mokinys ir jo ugdymasis yra bendrojo ugdymo centras.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **Ugdymo(si) rezultatai** – nuosekliai įgyjamos dvasinę, intelektinę ir fizinę asmens brandą rodančios kompetencijos, apimančios žinias, supratimą, gebėjimus ir nuostatas.

4.2. **Ugdymasis** – dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimasis bendraujant ir mokantis.

4.3. **Mokymas** – mokinio ir mokytojo sąveika, aplinkybės, skatinančios mokinį kurti savo žinojimą bei patirtį, aktyviai ieškoti ir autentiškai perprasti informaciją, patirti pažangą, siekiant atrasti asmeninę prasmę.

4.4. **Mokymasis** – aktyvus supratimo, reikšmių, patirčių ir prasmių konstravimo procesas, jau įgytų ir naujų žinių bei patirties siejimas, aiškiai suvokiant mokymosi tikslą ir į jį orientuojantis, planuojant, veikiant, vertinant ir reflektuojant mokymo(si) procesą, pažangą ir pasiekimus.

4.5. **Savivaldis mokymasis** – mokymasis, per kurį asmuo savo iniciatyva išsiaiškina mokymosi poreikius, keliasi tikslus, planuojasi mokymąsi, susikuria ar pasirenka mokymosi aplinką bei priemones, sau tinkamas mokymosi strategijas, įsivertina pasiekimus ir pažangą.

4.6. **Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas** – kriterijais grįstas ugdymosi ir mokymosi stebėjimas ir grįžtamasis ryšys, informacijos apie mokymosi procesus ir rezultatus rinkimas ir kaupimas, interpretavimas ir naudojimas mokymo ir mokymosi kokybei užtikrinti.

4.7. **Formuojamasis ugdomasis vertinimas** – ugdymo(si) procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, padedantis mokiniui gerinti mokymą(si), nukreipiantis, ką dar reikia išmokti, leidžiantis mokytojui pritaikyti mokymą, siekiant kuo geresnių rezultatų.

4.8. **Įsivertinimas** – paties mokinio ugdymosi proceso, pasiekimų ir pažangos stebėjimas, vertinimas ir apmąstymas, nusimatant tolesnius mokymosi žingsnius.

4.9. **Diagnostinis vertinimas** – vertinimas, kuriuo išsiaiškinami mokinio pasiekimai ir tam tikru mokymosi metu padaryta pažanga, numatomos tolesnio mokymosi galimybės, pagalba sunkumams įveikti.

4.10. **Apibendrinamasis sumuojamasis vertinimas** – formaliai patvirtinti mokinio ugdymosi rezultatai, baigus programą, kursą, modulį ar kitą mokymosi etapą.

BENDROJO UGDYMO TIKSLAI IR PRINCIPAI

5. Bendrojo ugdymo tikslai:

5.1. puoselėti kiekvieno mokinio prigimtines dvasines, intelektines, fizines galias, padėti atsiskleisti jo individualybei ir siekti kūrybiškumo, kad kiekvienas mokinys taptų oria, dorovinga, savo ir kitų sveikatą puoselėjančia, atsakinga už savo poelgius, pasirinkimus, konstruktyviai kuriančia savo ir Lietuvos kultūrą, gerovę ir ateitį asmenybe;

5.2. ugdyti tautinį ir pilietinį tapatumą įsisažmoninusį, kitas tautas gerbiantį, istoriškai sąmoningą, bendruomenišką, kritiškai mąstantį, aktyviai dalyvaujantį Lietuvos ir Europos sociokultūriniame ir politiniame gyvenime pilietį;

5.3. sudaryti vienodas galimybes visiems mokiniams, nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, pasiekti maksimalius jų galias atitinkančius ugdymosi rezultatus ir brandinti mokymosi visą gyvenimą nuostatą.

6. Bendrojo ugdymo principai:

6.1. ugdymo visybiškumas – mokinio psichinių, dvasinių, fizinių galių plėtotė; ugdymo filosofijos ir mokyklos gyvenimo (filosofijos, misijos, vizijos, kultūros, ugdymo) dermė;

6.2. ugdymo sistemiškumas – ugdymo tarpinių ir sričių sąryšis, formaliojo ir neformaliojo švietimo dermė siekiant užtikrinti ugdymo pastovumą ir paslankumą;

6.3. ugdymo tikslų ir pedagoginės veiklos adekvatumas – pedagoginė veikla nukreipta sąmoningai siekti ugdymo tikslų;

6.4. visavertis mokyklos bendruomenės narių bendradarbiavimas – ugdymo(si) tikslai formuluojami ir įgyvendinami, bendradarbiaujant mokytojams, švietimo pagalbą teikiantiems specialistams, mokiniams, tėvams (globėjams, rūpintojams);

6.5. ugdymo turinio ir konteksto dinamiškumas – nuolatinis kūrybiškas atsinaujinimas, atvirumas inovacijoms.

BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ PASKIRTIS

7. Bendrojo ugdymo programos sudaro sąlygas mokiniams būti, bendrauti, veikti, sėkmingai ugdytis besikeičiančiame globalios kultūrų įvairovės, socialinio ir ekonominio gyvenimo kontekste, įgyti kompetencijas, leidžiančias tobulėti, mokytis, dirbti ir kurti.

8. Bendrojo ugdymo programų paskirtis:

8.1. Pradinio ugdymo programa sudaro sąlygas bręsti mokiniui kaip asmenybei, plėtoti pozityvius santykius su savimi, kitais žmonėmis, socialine, gamtine ir daugiakultūre aplinka, įgyti pažinimo, mokėjimo mokytis, sveikatos ir kitų kompetencijų integralius pradmenis, kaip prielaidą tolesniam sėkmingam ugdymuisi.

8.2. Pagrindinio ugdymo programa sudaro sąlygas mokiniui išsiugdyti dorinės, socialinės, kultūrinės ir pilietinės brandos bei tautinės savimonės pamatus, įgyti integralius kompetencijų pagrindus ir išbandyti save įvairiose veiklos srityse, siekiant apsispręsti dėl tolesnio ugdymosi kelio pasirinkimo.

8.3. Vidurinio ugdymo programa sudaro sąlygas mokiniui pasiekti asmeninę brandą, kaip kompetencijų visumą, leidžiančią apsispręsti dėl savo profesinės karjeros, asmeniniu indėliu prisidėti prie Lietuvos, Europos ir pasaulio bendruomenės ir pažangios ekonomikos darnaus vystymosi.

BENDROJO UGDYMO KAITOS KRYPTYS

9. Nuosekliai tęsiant humanistinės ugdymo paradigmos ir socialinio konstruktyvizmo principų ugdyme įtvirtinimą, tęsiamos aktualios bendrojo ugdymo tobulinimo kryptys:

- 9.1. pažinti kiekvieną mokinį, jo prigimtines galias, patirtį, gebėjimus ir skatinti jo asmeninę ūgtį;
- 9.2. kartu su mokiniais kurti aktualų ir prasmingą, jų poreikiams ir talentams atvirą, integralų, į realių asmenų, klasės, mokyklos ir šalies problemų sprendimą įtraukiantį ugdymo turinį, skatinantį savivaldį mokymąsi;
- 9.3. ugdymą grįsti mokinio ir mokytojo sąveika, mokantis drauge ir vieniems iš kitų, kuriant bendras prasmes, skatinant dialogišką ir tyrinėjantį ugdymąsi;
- 9.4. pereiti prie personalizuoto, savivaldžio mokymosi;
- 9.5. skatinti patirtinį, tiriamąjį, kūrybinį, interpretacinį mokymąsi, kuriantį giluminius teorijos ir praktikos ryšius, susietus su realiu gyvenimu;
- 9.6. ugdymo(si) procese stiprinti formuojamąjį, ugdymuisi padedantį, grįžtamąjį ryšį ir pagalbą teikiančią vertinimą;
- 9.7. į apibendrinamąjį ugdymo(si) rezultatų – kompetencijų – vertinimą įtraukti formaliojo, neformaliojo švietimo bei savaiminio ugdymosi pasiekimai;
- 9.8. bendrąjį ugdymą grįsti tarpusavio pasitikėjimu, bendradarbiavimu, darnia veikla asmens, visuomenės ir Lietuvos ateities labui.

UGDYMO(SI) REZULTATAI

10. Bendrojo ugdymo programose numatyti mokinių ugdymo(si) rezultatai nusako mokinių kompetencijas gyventi, mokytis ir veikti asmeniniame, kultūriniame, pilietiniame, socialiniame ir (ar) profesiniame kontekste. Ugdymo(si) rezultatai siejami su pasirengimu aukštesnio lygio ugdymo programai ir (ar) profesinei veiklai. Ugdymo(si) pagal bendrojo ugdymo programas rezultatai siejami su atitinkamais Lietuvos kvalifikacijų lygiais: pagrindinio ugdymo programos rezultatai siejami su trečiuoju Lietuvos kvalifikacijų lygiu, vidurinio ugdymo programos – su ketvirtuoju Lietuvos kvalifikacijų lygiu (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325).

11. Svarbiausi mokinių ugdymo(si) pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas rezultatai – optimali asmenybės branda, kaip mokinio įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visuma. Šie integralūs ugdymo(si) rezultatai santykinai suskirstomi į šias kompetencijas:

- 11.1. asmenines;
- 11.2. mokėjimo mokytis;
- 11.3. komunikavimo;
- 11.4. pažinimo;
- 11.5. socialines-pilietines;
- 11.6. kultūrines;
- 11.7. kūrybiškumo.

12. Aprašo 11.1–11.7 papunkčiuose išvardytos kompetencijos integruoja žinias, gebėjimus ir nuostatas, įgyjamas mokantis atskirų dalykų, dalyvaujant įvairiose veiklose mokykloje ir už jos ribų, neformaliojo švietimo programose. Jų turinys išskleidžiamas bendrosiose programose per numatomus mokinių mokymosi pasiekimus, sudarant galimybes užtikrinti ugdymo(si) tęstinumą ir ugdymo programų ir sričių dermę, palyginti ir perkelti skirtingose mokyklose įgyjamus pasiekimus, didinti programų atvirumą mokinių interesų ir galimybių įvairovei.

13. Mokinių kompetencijų sandaros dėmenys ir jų plėtotės gairės pateikiamos lentelėje:

Dėmenys	Pradinio ugdymo programa	Pagrindinio ugdymo programa	Vidurinio ugdymo programa
Nuostatos	Bendradarbiaujant su mokytoju, švietimo pagalbą teikiančiais specialistais: psichologu, logopedu, specialiuoju pedagogu, mokytojo padėjėju ir kt. (toliau – ugdytojais), bendraamžiais, domėtis, smalsauti, tyrinėti, norėti pažinti, kurti, imtis atsakomybės už savo mokymąsi arba kitą veiklą, savarankiškai priimti kasdienes sprendimus ir saugiai, sveikai, pozityviai elgtis savo ugdymosi ir gyvenimo aplinkoje, mokytis ir kurti kartu su kitais žmonėmis.	Savarankiškai imtis iniciatyvos, domėtis įvairiomis gyvenimo sritimis, atrasti savo stiprybes ir talentus, prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi arba kitą veiklą, priimamus sprendimus asmeniniame, socialiniame, pilietiniame, kultūriniame kontekste, saugiai, sveikai, pozityviai elgtis, atsižvelgiant į aplinkybes, konstruktyviai veikti, bendradarbiauti su kitais žmonėmis.	Imtis iniciatyvų kurti, aktyviai veikti, pozityviai keisti aplinką, prisiimti atsakomybę už saugų ir sveiką gyvenimo būdą, darbo arba mokymosi veiklą, jos vertinimą ir gerinimą, atkakliai ieškoti roblemų sprendimo, prisiimti lyderio vaidmenį, savarankiškai ir pozityviai elgtis, atsižvelgiant į aplinkybes, priimti savivaldžio mokymosi, atkaklaus darbo ir kitokios veiklos iššūkius, konstruktyviai bendradarbiauti ir dirbti komandoje su kitais žmonėmis.
Žinios ir supratimas	Pagrindinės bendrosios žinios ir supratimas apie mokymosi ir įvairių gyvenimo sričių faktus, reiškinius, procesus, paprastas procedūras bei praktinį jų taikymą.	Teorinės žinios ir supratimas apie mokymosi ir įvairių gyvenimo sričių faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas, dėsningumus, procedūras bei praktinį jų taikymą.	Teorinės ir praktinės platus konteksto pakankamai gilios privalomų ir pasirinktų mokymosi ir įvairių gyvenimo sričių žinios ir konceptualus supratimas apie faktus, principus, procesus, dėsnius, sudėtingas procedūras bei praktinį jų taikymą.
Gebėjimai	Bendrieji pažintiniai (loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo) ir bendrieji praktiniai (žinių taikymo, veiklos būdų, priemonių naudojimo ir kt.) gebėjimai; komunikavimo ir bendradarbiavimo, kūrybiškumo ir iniciatyvumo, pilietiškumo, veiklos gebėjimai, reikalingi atliekant paprastas užduotis ir sprendžiant nesudėtingas kasdienio gyvenimo bei artimiausios aplinkos problemas, apmąstant savo veiklą ir jos rezultatus.	Sudėtingesnio mąstymo gebėjimais grindžiami pažintiniai (loginio, intuityviojo, kūrybinio, kritinio mąstymo) ir sudėtingesnėmis procedūromis grindžiami praktiniai (žinių taikymo, veiklos būdų, priemonių naudojimo) gebėjimai; komunikavimo, bendradarbiavimo, pilietiškumo, kūrybiškumo ir iniciatyvumo, veiklos ir refleksijos gebėjimai, reikalingi iššūkiams įveikti ir realioms problemoms spręsti; savęs pažinimo ir tolesnio mokymosi krypties pasirinkimo gebėjimai.	Teorinio mąstymo gebėjimais grindžiami pažintiniai (loginio, intuityviojo, kūrybinio, kritinio, produktyviojo mąstymo) ir sudėtingomis procedūromis bei technologijomis grindžiami praktiniai (sudėtingų žinių sistemų taikymo, veiklos būdų, atsakingo įrangos, priemonių naudojimo) gebėjimai; pilietiškumo, verslumo, lyderystės, komunikavimo, kūrybiško naujovių įgyvendinimo, mokymosi ir veiklos iššūkių įveikimo bei kritinių situacijų valdymo, refleksijos, orientavimosi profesijų pasaulyje ir apsisprendimo dėl asmeninės karjeros gebėjimai.

II skyrius UGDYMO TURINYS

BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ TURINYS IR SANDARA

14. Bendrojo ugdymo programų turinį sudaro ugdymo(si) sričių ir (ar) dalykų turinys: ko mokoma ir mokomasi, kaip mokoma ir mokomasi, kaip vertinama mokinių pažanga ir pasiekimai, kokios naudojamos mokymo ir mokymosi priemonės, su kuriomis dirba mokiniai mokydami ir plėtodami savo kompetencijas.

15. Bendrojo ugdymo programų turinys yra aktualus ir prasmingas mokiniams, atviras jų poreikių ir talentų įvairovei, integralus, įtraukiantis į realių problemų sprendimą, skatinantis savivaldį mokymąsi ir savo žinojimo kūrimą. Jis sudaro mokiniams galimybes tyrinėti, spręsti problemas, apmąstant jas iš skirtingų perspektyvų, ir praktiškai veikti, pritaikant skirtingų sričių žinias bei gebėjimus.

16. Siekiant, kad mokiniai susiformuotų visuminį pasaulio vaizdą ir įgytų gyvenime būtinas kompetencijas, bendrojo ugdymo programų turinys integruojamas, taikant įvairius ugdymo organizavimo modelius: asmenybės ir sociokultūrinę integraciją, visų ar kelių ugdymo sričių ar dalykų integraciją (vidinę ir tarpdalykinę), prioritetinių temų (sveikos gyvensenos, saugos, verslumo, karjeros ugdymo ir kt.) integraciją į turinį, integraciją temas, metodo, problemos pagrindu ir kt.

17. Bendrojo ugdymo programų turinys sudaro mokiniams galimybes pasirinkti aktualius dalykus ar modulius, saviraiškai skirtas neformaliojo švietimo programas, padedančias pasiekti ugdymo(si) tikslus, geresnius ugdymosi rezultatus, plėtoti talentus.

18. Į bendrojo ugdymo programų turinį gali būti integruotas dailės, sporto, menų, muzikos, inžinerinis ir kitas ugdymas.

19. Kuriamas interaktyvus skaitmeninis bendrojo ugdymo programų turinys, teikiantis naujas, tik virtualioje erdvėje prieinamas mokinių ugdymo(si) galimybes.

20. Mokyklos ir mokytojai, siekdami mokyklos tikslų, kartu su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) ir vietos bendruomene formuoja mokyklos ir klasės ugdymo turinį ir kuria sąlygas jam įgyvendinti.

21. Pradinio ugdymo programos turinys santykinai skirstomas į ugdymo(si) sritis:

21.1. dorinis ugdymas;

21.2. kalbinis ugdymas;

21.3. matematinis ugdymas;

21.4. gamtamokslinis ir socialinis ugdymas;

21.5. meninis ir technologinis ugdymas;

21.6. kūno kultūros ir sveikatos ugdymas.

21¹. Pradinio ugdymo bendroji programa skirstoma į ugdymo sritis:

21¹.1. dorinis ugdymas;

21¹.2. kalbos;

21¹.3. matematika;

21¹.4. socialinis ir gamtamokslinis ugdymas (pasaulio pažinimas);

21¹.5. meninis ugdymas;

21¹.6. kūno kultūra;

21¹.7. kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

22. Pradinio ugdymo programoje kiekviena ugdymo(si) sritis skirta visų kompetencijų integravimui pradedant plėtoti. Gali būti kuriamas integralus pradinio ugdymo turinys, jungiantis visų ar kelių ugdymo sričių turinį, arba išskiriami atskiri ugdymo dalykai. Dorinio ugdymo srityje jaunesniam negu 14 metų mokiniui mokytis etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos parenka tėvai (globėjai), valstybės globojamam mokiniui jo šeimoje ar giminėje išpažįstamos tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba arba etiką parenka vaiką globojanti institucija.

23. Pagrindinio ugdymo programos turinį sudaro giminingus dalykus jungiančios ugdymo(si) sritys:

- 23.1. dorinis ugdymas (etika arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba ir kt.);
- 23.2. kalbinis ugdymas (lietuvių kalba ir literatūra, gimtosios kalbos, užsienio kalbos);
- 23.3. matematinis ugdymas (matematika, informacinės technologijos);
- 23.4. gamtamokslinis ugdymas (gamta ir žmogus, biologija, fizika, chemija, integruoti gamtos mokslai ir kt.) (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325);
- 23.5. socialinis ugdymas (istorija, geografija, ekonomika ir verslumas, pilietinis ugdymas ir kt.);
- 23.6. meninis ugdymas (dailė, muzika, teatras, šokis, šiuolaikiniai menai ir kt.);
- 23.7. technologinis ugdymas (mityba, tekstilė, konstrukcinės medžiagos, elektronika, gaminių dizainas ir technologijos ir kt.);

23.8. kūno kultūros ir sveikatos ugdymas (kūno kultūra, žmogaus sauga).

23¹. Pagrindinio ugdymo bendrosios programos skirstomos į ugdymo sritis:

23¹.1. dorinis ugdymas;

23¹.2. kalbos;

23¹.3. matematika;

23¹.4. gamtamokslinis ugdymas;

23¹.5. socialinis ugdymas;

23¹.6. meninis ugdymas;

23¹.7. informacinės technologijos;

23¹.8. technologijos;

23¹.9. kūno kultūra;

23¹.10. bendrųjų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

24. Pagrindinio ugdymo programoje mokomasi atskirų ir (ar) integruotų dalykų, plėtojant kompetencijų integralius pagrindus. Dorinio ugdymo srityje mokinys, sulaukęs 14 metų, turi teisės rinktis pats mokytis etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos, jaunesniam negu 14 metų mokiniui mokytis etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos parenka tėvai (globėjai), valstybės globojamam mokiniui jo šeimoje ar giminėje išpažįstamos tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba arba etiką parenka vaiką globojanti institucija.

25. Pagrindinio ugdymo programos pirmojoje dalyje mokinys mokosi dalykų iš visų ugdymo sričių. Tos pačios ir (ar) skirtingų ugdymo sričių dalykai gali būti integruojami, gali būti jungiamos ugdymo sritys; sudaromos sąlygos aktyviai mokinių veiklai – tyrinėjimu grindžiamam mokymuisi, kompleksiskam tikrovės reiškinų pažinimui, problemų sprendimui – siekiant įgyti numatytas kompetencijas.

26. Vykdamas pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį, gali būti išskiriama to paties dalyko privalomoji ir pasirenkamoji turinio dalys, sudarant mokiniams galimybes pasirinkti teorinius ar praktinius privalomųjų dalykų modulius, profesinio mokymo modulius, savanorystę, socialinę veiklą bendruomenėje, išbandyti save įvairiose mokymosi srityse, susipažinti su profesijų ir darbo pasauliu, dalį ugdymo proceso organizuojant realioje darbo vietoje.

27. Vidurinio ugdymo programos turinį sudaro ugdymo(si) sritys:

27.1. dorinis ugdymas (etika arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba);

27.2. kalbinis ugdymas (lietuvių kalba ir literatūra, gimtosios kalbos, užsienio kalbos);

27.3. matematinis ugdymas (matematika, informatika / informacinės technologijos);

27.4. gamtamokslinis ugdymas (biologija, fizika, chemija, integruotas gamtos mokslų kursas ir kt.);

27.5. socialinis ugdymas (istorija, geografija, integruotas istorijos ir geografijos kursas; teisė; filosofija; ekonomika ir verslumas; psichologija ir kt.);

27.6. meninis ir technologinis ugdymas (dailė, filmų kūrimas, fotografija, grafinis dizainas, menų pažinimas, muzika, kompiuterinės muzikos technologijos, teatras, šokis, integruotas menų ir technologijų kursas, technologijos ir kt.) (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610);

27.7. kūno kultūros ir sveikatos ugdymas (kūno kultūra, sporto šaka ir kt.).

27¹. Vidurinio ugdymo bendrosios programos skirstomos į ugdymo sritis:

27¹.1. dorinis ugdymas;

27¹.2. kalbos;

27¹.3. matematika;

27¹.4. gamtamokslinis ugdymas;

27¹.5. socialinis ugdymas;

27¹.6. meninis ugdymas;

27¹.7. informacinės technologijos;

27¹.8. technologijos;

27¹.9. kūno kultūra;

27¹.10. bendrųjų kompetencijų ugdymas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

28. Vidurinio ugdymo programoje mokiniams sudaromos plačios turinio pasirinkimo galimybės: kompetencijoms gilinti skirti atskiri ar integruoti privalomi dalykai, laisvai pasirenkami dalykai ar moduliai, profesinio mokymo moduliai.

29. Vidurinio ugdymo programos turinį sudaro privaloma dalis, apimanti privalomus ir pasirenkamus dalykus ir (ar) modulius, kurie skiriasi turinio sudėtingumu ir platumu, ir laisvai pasirenkama turinio dalis, kurią sudaro dalykų kursai ir (ar) moduliai, pateikti bendrosiose programose ir parengti mokyklose pagal mokinių poreikius ir mokyklos tikslus (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325).

30. Mokinys pagal vidurinio ugdymo programą iš kalbinio ugdymo srities privalo mokytis lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos (mokinys, kuris mokosi mokykloje, kurioje įteisintas tautinės mažumos kalbos mokymas arba mokymas tautinės mažumos kalba) ir užsienio kalbos, iš matematinio ugdymo srities – matematikos, iš socialinio ugdymo srities privalo mokytis istorijos arba geografijos arba pasirinkti integruotą istorijos ir geografijos kursą, iš kūno kultūros ir sveikatos ugdymo srities – kūno kultūros arba sporto šakos ir pasirinkti mokytis ne mažiau kaip po vieną dalyką iš Aprašo 27.1, 27.4 ir 27.6 papunkčiuose nustatytų vidurinio ugdymo programos turinio ugdymo sričių. Mokiniui privalomas minimalus pamokų skaičius per savaitę – 28 pamokos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

30¹. Mokinys pagal vidurinio ugdymo programą privalo mokytis: dorinio ugdymo, lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos (mokinys, kuris mokosi mokykloje, kurioje įteisintas tautinės mažumos kalbos mokymas arba mokymas tautinės mažumos kalba), užsienio kalbos ir matematikos, ne mažiau kaip po vieną dalyką iš gamtamokslinio ugdymo srities ir iš socialinio ugdymo srities – istorijos, geografijos arba pasirinkti integruotą istorijos ir geografijos kursą; vieną dalyką iš meninio ugdymo srities arba pasirinkti vieną kryptį iš technologijų programos, arba integruotą menų ir technologijų kursą; privalo mokytis kūno kultūros arba pasirinktos sporto šakos. Mokiniui privalomas minimalus pamokų skaičius per savaitę – 28 pamokos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

31. Bendrojo ugdymo programų įgyvendinimą reglamentuoja bendrieji ugdymo planai, tvirtinami Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme dalyko 35 valandų apimties bendrajai programai įgyvendinti yra skiriama viena ugdymo plano savaitinė valanda.

UGDYMO(SI) PROCESO BRUOŽAI IR JO DALYVIŲ VAIDMENYS

32. Bendrojo ugdymo programose ugdymo(si) procesas grindžiamas mokytojo ir mokinio, mokinio ir mokinio, mokinio ir mokymo(si) aplinkų ir kita sąveika. Ugdymo procesas yra atviras mokinių skirtingam žinojimui, turimai patirčiai, jų poreikių, gabumų, talentų, mokymosi tempo ir stilių įvairovei.

33. Ugdymo(si) procesas yra:

33.1. motyvuojantis, įdomus, patrauklus, prasmingas, dinamiškas, inovatyvus, kuriantis pozityvaus bendravimo, iniciatyvų, entuziazmo, dalyvavimo, lyderystės ir kt. situacijas;

33.2. interaktyvus, grindžiamas dialogo kultūra, skatinantis mokinius bendradarbiauti, spręsti problemas, mokytis vieniems iš kitų, dalytis patirtimi, diskutuoti, veikti realiose ir virtualiose komandose;

33.3. integralus, sukuriantis bendrą pasaulio vaizdą, požiūrių ir vertybių visumą. Mokiniai tyrinėja realaus ir virtualaus pasaulio objektus bei reiškinius, sprendžia gyvenimiškas problemas, kuria ir įgyvendina

idėjas. Išnyksta ribos tarp intuityvaus jausminio ir racionalaus pažinimo proceso, mokymosi realiose ir virtualiose aplinkose, tarp atskirų pamokų, ugdymosi klasėje, mokykloje ir už jos ribų, formaliojo ir neformaliojo švietimo;

33.4. personalizuotas, skatinantis autentišką, patirtinį, savivaldį mokinių mokymąsi. Mokiniai patys kuria savo žinojimą, remdamiesi jau turima patirtimi, įgydami ir reflektuodami naujas patirtis;

33.5. kontekstualus, suliejantis mokymąsi ir mokinio dalyvavimą mokyklos, šeimos ir bendruomenės gyvenime. Mokymosi situacijas, kuriose tiriama, atrandama, mąstoma, kuriama, išgyvenama, kuria patys mokiniai, mokytojai, tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti ugdymo(si) procese dalyvaujantys suaugusieji ar bendraamžiai. Mokomasi įvairioje sociokultūrinėje (daugiakultūrinėje) aplinkoje, derinami mokinių, jų šeimų, mokyklos, vietos bendruomenės ir valstybės lūkesčiai;

33.6. grindžiamas mokinio supratimu ir prireikus pagalba jam. Mokytojai pažįsta ir supranta mokinius, išvelgia jų sėkmes, gabumus, talentus, mokymosi, savijautos bei elgesio problemas, paskatina ir paremia, teikia jiems būtiną pagalbą, telkia švietimo pagalbos specialistus ir bendruomenę problemoms įveikti, socialinei atskirčiai mažinti.

34. Ugdymo(si) procese informacinės komunikacinės technologijos (kompiuteriai, planšetiniai kompiuteriai, interaktyviosios lentos, mobilieji telefonai, fotoaparatai, laboratorinė įranga ir kt.) naudojamos kaip turinio šaltinis, tyrinėjimų ir žinių kūrimo įrankiai, kaip mokymo ir mokymosi organizavimo, bendradarbiavimo komandose ir tinkluose, vertinimo ir įšivertinimo erdvė.

35. Mokykloje užtikrinama lanksti laiko vadyba, leidžianti įvairiomis formomis, būdais, skirtingu tempu siekti ugdymo(si) tikslų ir rezultatų. Gali būti sudaromi mokinių individualūs ugdymosi planai, kuriuose, mokytojo padedami, mokiniai numato savo ugdymosi tikslus ir jų siekimo būdus. Mokiniam sudaromos sąlygos dalyvauti ugdymo karjerai programoje, neformaliojo švietimo programose, socialinėje veikloje, savanorystės iniciatyvose, mokyklos savivaldoje ir kt.

36. Mokykloje sukuriama sistema, apimanti ankstyvą mokinių žemų pasiekimų ir kitų mokymosi sunkumų nustatymą, pažangos stebėjimą ir laiku teikiamą pagalbą mokiniui, jį mokantiems mokytojams bei tėvams (globėjams, rūpintojams). Mokiniam, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, pradinio, pagrindinio ugdymo programa gali būti pritaikoma arba individualizuojama, vidurinio ugdymo programa – pritaikoma, ją įgyvendinant per trumpesnę ar ilgesnę laiką, nei numatyta.

37. Mokykla, siekdama užtikrinti ugdymo turinio atitiktį mokinių poreikiams, bendradarbiauja su kitomis formaliojo ir neformaliojo švietimo, švietimo pagalbos įstaigomis, tarpinstitucinėmis komandomis, švietimo konsultantais ir kt.

38. Mokytojai, įgyvendinantys bendrąsias programas, yra atviri pokyčiams ir naujovėms, autonomiškai, profesionalūs, išmanantys dalykų turinį bei didaktiką, lyderiai, atsakingi mokinių mokymosi vadybininkai, veiksmingų mokymo(si) aplinkų ir situacijų kūrėjai, mokinių mokymosi tyrėjai ir ekspertai. Jie nuolat ieško, mokosi, bendradarbiauja tarpusavyje, komandose ir tinkluose, reflektuodami profesinę veiklą ir patirtį tobulina savo kompetencijas.

39. Mokytojų santykiai su mokiniais grindžiami pasitikėjimu mokinio galimybėmis, ugdančiąja sąveika. Mokytojai yra žinojimo ekspertai ir skatina mokinius (pagal jų galias) prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi. Mokytojai kartu su mokiniais numato ugdymosi tikslus, planuoja mokymąsi, vertina ir reflektuoja mokymosi procesą, pažangą ir pasiekimus.

40. Mokytojai geba profesionaliai atpažinti mokinių poreikius, išvelgti gabumus, mokymosi ir socialiai problemiškas sritis (specialiuosius ugdymosi poreikius, problemišką elgesį, socialinės nelygybės požymius ir kt.) ir laiku ieškoti tinkamų sprendimų: pritaikyti ugdymo metodus, bendradarbiauti tarpusavyje ir su švietimo pagalbos specialistais, tarpinstitucinėmis komandomis, tėvais (globėjais, rūpintojais).

41. Mokytojai yra įvaldę informacines komunikacines technologijas ir pritaiko jas ugdymo turiniui kurti, ugdymuisi planuoti ir organizuoti, mokinių mokymosi procesui bei pažangai stebėti ir vertinti, bendradarbiauti su kitais mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, tėvais (globėjais, rūpintojais).

42. Mokykloje užtikrinamas kokybiškas vaiko ugdymas(is), jo saugumas, personalizuotas vadovavimas vaiko mokymuisi, glaudūs ryšiai su tėvais (globėjais, rūpintojais).

43. Pradinio ugdymo programa sudaro sąlygas plėtoti priešmokyklinio ugdymo programoje įgytas kompetencijas, užtikrina ugdymo dermę ir tęstinumą, nuosekliai pereinant prie formaliojo švietimo.

44. Tėvai (globėjai) dalyvauja pradinio ugdymo programos įgyvendinimo procese, išsako lūkesčius dėl savo vaiko ugdymosi proceso, tikslų, rezultatų, saviraiškos galimybių, informuoja mokytojus apie vaikų poreikius. Tėvams (globėjams) laiku teikiama išsami informacija apie jų vaikų ugdymąsi.

45. Pradinio ugdymo programą įgyvendina arba vienas pradinio ugdymo mokytojas, išmanantis visų ugdymo(si) sričių turinį bei didaktiką, gebantis pažinti / atpažinti vaikų ugdymosi poreikius, individualumą ir sukurti sėkmingą ir mokinių ugdymąsi laiduojantį mokymosi procesą, arba pradinio ugdymo mokytojas ir vienas ar keli dalykų mokytojai (pvz., užsienio kalbos, tikybos, menų), išmanantys pradinio ugdymo didaktiką. Švietimo pagalbą pradinio ugdymo programoje teikia specialistai (psichologas, logopedas, specialusis pedagogas ir kt.), mokytojai padėjėjai. Pradinio ugdymo mokytojas integruoja visų ugdymo veiklą į visuminį procesą.

46. Pradinių klasių mokytojas su mokiniais, jų tėvais (globėjais), mokyklos švietimo pagalbos specialistais tariaisi dėl mokinio individualių ir visos klasės ugdymosi tikslų ir rezultatų, ugdymosi proceso personalizavimo, aplinkos pritaikymo ir ugdymosi priemonių pasirinkimo.

47. Pradinių klasių mokytojas ne tik vadovauja vaiko mokymuisi, bet ir užtikrina jo saugumą ugdymo proceso metu.

48. Pagrindinio ugdymo programa užtikrina ugdymosi tęstinumą ir darnų mokinio perėjimą prie integruotų ar atskirų dalykų mokymosi, didesnio savarankiškumo ir atsakomybės už savo mokymąsi.

49. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į paauglių psichologinius ypatumus ir jų kaitą, skirtingą brendimo tempą, skirtingus jaunesnio ir vyresnio amžiaus paauglių interesus ir poreikius.

50. Tėvai (globėjai, rūpintojai) įtraukiami į mokyklos bendruomenės ir klasės gyvenimą, kartu su jais aptariamas jų vaiko ugdymasis, mokymosi tikslai ir numatomi rezultatai, saviraiškos galimybės, tolesnio mokymosi krypties pasirinkimas ir kiti klausimai. Tėvams (globėjams, rūpintojams) laiku teikiama išsami informacija apie jų vaiko ugdymosi pasiekimus ir pažangą.

51. Pagrindinio ugdymo programoje dirbantys mokytojai, švietimo pagalbos ir kiti specialistai, karjeros konsultantai bendradarbiauja tarpusavyje: dalijasi informacija, kuri reikalinga mokinių poreikiams pažinti ir ugdymui personalizuoti, derina ir integruoja dalykų turinį, mokymo ir vertinimo metodus, kartu formuoja pasirenkamąją ugdymo(si) turinio dalį, konsultuoja mokinius mokymosi krypties pasirinkimo klausimais.

52. Vidurinio ugdymo programoje užtikrinamas kryptingas ankstesnio mokymosi tęstinumas, subalansuotas teorinis ir praktinis mokymasis (teorija parengia praktiniam darbui, o praktinio darbo patirtis sustiprina teorinį mokymąsi).

53. Ugdymo(si) procesas grindžiamas aukštesnių mąstymo gebėjimų ir problemų sprendimo reikalinga projektine tiriamąja ir kūrybine veikla.

54. Vidurinio ugdymo programoje kiekvienas mokiny susidaro individualų ugdymosi planą iš privalomų, pasirenkamų dalykų ir (ar) modulių. Individualus ugdymosi planas orientuojamas į mokinių kompetencijų plėtotę, apsisprendimą ir pasirengimą tolesniam mokymuisi, būsimai profesinei veiklai (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325).

55. Mokiniui susidaryti individualų ugdymosi planą padeda karjeros konsultantas, klasei vadovaujantis mokytojas, kiti specialistai. Jie remiasi mokinio lūkesčiais, mokymosi pasiekimais, polinkiais, stiprybėmis, profesiniais siekiais ir kt. Mokykla sudaro sąlygas, kad mokinio individualiame ugdymosi plane numatyti pasirinkimai būtų įgyvendinti. Ilgalaike klasėse (grupėse) mokosi skirtingų pasiekimų mokiniai, pasirinkę įvairias tolesnio mokymosi kryptis.

56. Tėvai (globėjai, rūpintojai) įtraukiami į mokyklos bendruomenės gyvenimą, dalyvauja, mokiniui susidarant individualų ugdymosi planą, supažindinant mokinius su darbo ir profesijų pasauliu.

57. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinanti mokykla, siekdama padėti kiekvienam mokiniui apsispręsti dėl tolesnio mokymosi ir sudaryti sąlygas rizikos grupės mokiniams mokytis kitokioje, jų poreikius geriau atitinkančioje aplinkoje, bendradarbiauja su įvairiais partneriais: kitomis bendrojo ugdymo mokyklomis, profesinio mokymo įstaigomis ir (ar) aukštosiomis mokyklomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybės ir savivaldybių įstaigomis, verslo institucijomis, kūrėjais, mokslininkais ir kitų sričių profesionalais. Mokyklos naudojami praktinėmis jaunimo kūrybingumo ir verslumo ugdymo programomis.

58. Vidurinio ugdymo programoje dirbantys mokytojai, švietimo pagalbos ir kiti specialistai, karjeros konsultantai bendradarbiauja tarpusavyje ir padeda mokiniams pasirinkti mokymosi kelią, susidaryti individualų ugdymosi planą, formuoja pasirenkamąjį ugdymo(si) turinį, kuria galimybes mokiniams susipažinti su darbo ir profesijų pasauliu.

MOKYMO(SI) APLINKA

59. Mokymo(si) aplinką sudaro mokyklos, namų, gamtos, socialinė ir kultūrinė bendruomenės aplinka. Fizinė ir virtuali mokymo(si) aplinka yra saugi, sveika, lengvai pertvarkoma ir tikslingai panaudojama pagal mokymosi tikslus.

60. Mokykloje visi jaučiasi saugiai, patogiai, jaukiai. Santykiai tarp mokyklos bendruomenės narių pagarbūs, konstruktyvūs, geranoriški, tolerantiški, lygiaverčiai, grindžiami bendradarbiavimu, atjauta. Mokiniu pasitikima, pripažįstami jo poreikiai, lūkesčiai, nuomonė, sukurta pagalbos mokiniui sistema. Mokytojai pozityviai priima kiekvieną mokinį, geba valdyti kritines elgesio situacijas, įveikti iššūkius.

61. Mokinių aktyviam mokymuisi pritaikoma mokyklos aplinka, mokymasis vyksta ne tik mokykloje – gamtoje, kultūros įstaigose, įmonėse, valdžios, mokslo ir studijų institucijose ir kt.

62. Mokyklose pritaikoma aplinka darbui grupėse, mokymuisi bendradarbiaujant ir individualiam mokymuisi, poilsiui, mokytojų bendradarbiavimui, tėvų (globėjų, rūpintojų) dalyvavimui mokyklos gyvenime.

63. Kuriami moderni mokymo(si) aplinka, ugdymo procese naudojama įranga ir priemonės atitinka šiuolaikinę ugdymo(si) sampratą, ugdymo turinį, mokinių poreikius ir galias.

64. Virtualiose mokymo(si) aplinkose prieinamos skaitmeninės priemonės, nuotolinio mokymosi programos, interneto svetainės, socialiniai tinklai, bendravimo ir bendradarbiavimo aplinkos ir kt.

65. Mokiniai ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai) dalyvauja kuriant ir tobulinant mokymo(si) aplinką. Į mokyklos aplinkos kūrimą įtraukiama vietos bendruomenė.

66. Pradinio ugdymo programą įgyvendinančios mokyklos aprūpinamos vaikų ugdymui(si) būtinomis mokymosi priemonėmis, įrengiamos vaikams pritaikytos mokymosi, buities, žaidimų ir poilsio erdvės.

67. Pagrindinio ugdymo programą vykdančios mokyklos aprūpinamos laboratorine ir technologine įranga, įvairiomis kitomis mokymosi priemonėmis, kurios sudaro sąlygas mokinių saviraiškai, tyrinėjimams, kūrybai, praktinei ir kitai aktyviai veiklai.

68. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinančioje mokykloje kuriama aplinka palanki mokinių teoriniam ir praktiniam mokymuisi, savarankiškam ir komandiniam darbui, ruošimuisi karjerai ir verslumo ugdymui. Mokyklos aprūpinamos laboratorine ir technologine įranga, kuri sudaro mokiniams galimybes atlikti sudėtingas užduotis ir tyrimus.

69. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinančios mokyklos bendradarbiauja su mokslo ir studijų institucijomis, profesinio mokymo įstaigomis, verslo institucijomis sudarydamos galimybes mokiniams mokytis iš jų specialistų, pasinaudoti jų turima laboratorine, gamybine ir kita įranga.

MOKINIŲ MOKYMO SI PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

70. Mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo tikslai:

70.1. nustatyti mokinių pasiekimų lygį ir pažangą, išsiaiškinti kiekvieno mokinio stiprybes, ugdymosi poreikius ir kartu su mokiniu bei jo tėvais (globėjais, rūpintojais) priimti sprendimus dėl tolesnio mokymosi žingsnių, mokiniui būtinos pagalbos;

70.2. palaikyti mokymąsi ir laiku teikti atsaką (grįžtamąjį ryšį) mokiniams ir mokytojams, gerinant mokymo(si) proceso kokybę;

70.3. apibendrinti, susumuoti atskiro mokymosi laikotarpio (baigiant trimestrą (pusmetį), mokslo metus) ar mokymosi pagal pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo programą rezultatus ir sertifikuoti;

70.4. vertinti ugdymo kokybę, identifikuoti problemas ir inicijuoti reikalingus sprendimus.

71. Ugdymo(si) procese svarbus formuojamasis vertinimas, grįstas mokytojo ir mokinio sąveika ir palaikantis mokymąsi. Mokytojas stebi mokinių mokymąsi, jų bendradarbiavimą, įsitraukimą, pastangas, mokymosi būdus, sunkumus ir padeda suprasti mokiniui, kas jau išmokta, ko dar reikia mokytis, kaip įveikti sunkumus, kokie mokymosi būdai veiksmingi. Mokiniai, konsultuojami mokytojo, pagal kriterijus mokosi vertinti vienas kito ir savo darbą, įsivertinti pasiekimus ir pažangą.

72. Ugdymo procese formuojamasis vertinimas derinamas su diagnostiniu ir kaupiamuoju vertinimu. Vertinimo (pripažinimo) ir įsivertinimo metodai bei procedūros, vertinami ir įsivertinami ugdymosi rezultatai, vertinimo informacijos panaudojimas atitinka ugdymo programose keliamus ugdymosi tikslus ir numatytus rezultatus. Pripažįstamos mokinio savarankiškai (savaiminio mokymosi būdu), dalyvaujant neformaliojo švietimo programose ir kitoje veikloje įgytos kompetencijos.

73. Vertinant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pasiekimus ir pažangą, remiamasi bendrosiose ugdymo programose apibrėžtais mokymosi pasiekimais arba konkrečiam mokiniui pritaikytoje ugdymo programoje numatytais pasiekimais.

74. Kompetencijos, ypač nuostatų dėmuo, vertinamos ir įsivertinamos mokinių ir mokytojo sąveikoje, dialoguose, diskusijose, renkant ir kaupiant kokybinius kompetencijų įrodymus (mokinių darbai, įvertinimai, įsivertinimai, komentarai, refleksijos) vertinimo aplankuose (taip pat ir el. aplankuose). Mokyklose veikia individualios pažangos stebėsenos sistema.

75. Kognityvinių gebėjimų vertinimas (diagnostinio vertinimo užduotys, kontroliniai ir kiti vertinimo darbai, tarptautiniai ir nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai ir patikrinimai) vykdomas, taikant mokiniams iš anksto žinomus, su jais aptartus kriterijus, ir apima tris dėmenis:

75.1. žinias ir supratimą (faktai, informacija, sąvokos, dėsningumas, teiginiai, simboliai, vienetai, pavyzdžiai, reikalingos priemonės), kurie būtini, kad mokiniai sėkmingai įsitrauktų į pažintines veiklas. Vertinant faktines žinias, tikrinama, kaip mokiniai įsimena, atpažįsta, apibrėžia, aprašo, nusako, iliustruoja pavyzdžiais, pasirenka priemones;

75.2. žinių taikymo gebėjimus, kurie apima įvairių situacijų supratimą ir žinių panaudojimą problemoms tose situacijose spręsti. Vertinami mokinių gebėjimai palyginti, priešpriešinti, klasifikuoti, modeliuoti, susieti, interpretuoti, rasti sprendimus, paaiškinti, parodyti supratimą;

75.3. aukštesnius mąstymo gebėjimus, būtinus sprendžiant problemas, kuriant paaiškinimus, darant išvadas, priimant sprendimus, perkeltant įgytas žinias į naujas situacijas. Vertinami gebėjimai analizuoti, apibendrinti, interpretuoti, integruoti žinias, numatyti, prognozuoti, sudaryti, sukurti, formuluoti išvadas, apibendrinti informaciją ir pritaikyti naujoms situacijoms, kritiškai vertinti, argumentuoti, reflektuoti.

76. Kriterijus vertinimui ugdymo(si) procese nustato mokytojai arba patys mokiniai, padedami mokytojo. Diagnostinių testų, tarptautinių ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų ir patikrinimų vertinimo kriterijai apibrėžiami iš anksto, kad mokiniai su mokytojais juos galėtų aptarti ir išsiaiškinti.

77. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo informacija, gaunama ugdymo procese, panaudojama nuostatant mokinių mokymosi poreikius, pritaikant ugdymo turinį individualiai mokiniui, mokinių grupei ar klasei, aptariant mokymosi pasiekimus ir pažangą su mokiniais ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais).

78. Duomenys apie mokinių pasiekimus, gauti, atliekant tarptautinius ir nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus, diagnostinius testus, panaudojami, informuojant tėvus (globėjus, rūpintojus) ir visuomenę apie bendrojo ugdymo kokybę ir rezultatus, rengiant formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, kuriant mokymo(si) medžiagą, aprūpinant mokyklas priemonėmis, rengiant mokytojus ar tobulinant jų kvalifikaciją.

79. Pradinio ugdymo programoje pirmoje klasėje mokantis mokytojas susipažįsta su priešmokyklinio ugdymo pedagogo parengtomis rekomendacijomis apie vaiko pasiekimus ir individualią pažangą ir užtikrina ugdymosi tęstinumą.

80. Pradinio ugdymo procese prioritetas teikiamas mokymąsi palaikančiam vertinimui. Vertinami mokinio individualūs pasiekimai ir pažanga, nelyginama su kitų mokinių pasiekimais.

81. Pradinio ugdymo programoje mokinių pažangai ir pasiekimams fiksuoti ir vertinimo informacijai pateikti naudojami komentarai, vertinimo aplankai, kuriuos, mokytojo padedami, mokosi sudaryti patys mokiniai, kartu mokydamiesi įsivertinti ir savo pasiekimus. Mokinių pasiekimai pažymiais nevertinami.

82. Mokiniai, baigiančiam pradinio ugdymo programą, mokytojas parengia Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašą, kuris padeda užtikrinti kiekvieno mokinio sėkmingą perėjimą prie mokymosi pagal pagrindinio ugdymo programą.

83. Pagrindinio ugdymo programos dalykų mokytojai susipažįsta su kiekvieno mokinio Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašu ir užtikrina ugdymosi tęstinumą.

84. Mokinių žinių ir supratimo, žinių taikymo ir aukštesniųjų mąstymo gebėjimų vertinimo informacijai užrašyti naudojami pažymiai, komentarai, kaupiamieji darbai ir vertinimai.

85. Baigę pagrindinio ugdymo programą mokiniai yra sukaukę jų įgytas kompetencijas įrodančių darbų ir vertinimų visumą.

86. Vidurinio ugdymo programos dalykų mokytojai susipažįsta su kiekvieno mokinio pagrindinio ugdymosi rezultatais ir užtikrina ugdymosi tęstinumą.

87. Baigę vidurinio ugdymo programą mokiniai demonstruoja brandą patvirtinančias kompetencijas sukaupia darbų ir vertinimų visumą, išlaikytais brandos egzaminais ir (ar) parengtu brandos darbu.

III skyrius

BENDROJO UGDYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

88. Bendrojo ugdymo kokybę užtikrina mokyklos viduje nuolatinį grįžtamąjį ryšį teikianti vertinimo sistema ir išorinės (valstybės ir savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos, dalyvių susirinkimo (savininko)) ugdymo kokybės užtikrinimo priemonės.

89. Siekiant bendrojo ugdymo kokybės:

89.1. Bendrosiose programose aiškiai apibrėžiami mokinių ugdymo(si) tikslai ir mokymosi pasiekimai.

89.2. Nacionaliniuose teisės aktuose nustatomos bendrojo ugdymo programų įgyvendinimo gairės, suderintos su bendrųjų programų reikalavimais ir visais suinteresuotais asmenimis.

89.3. Pasiekama dermė tarp keliamų ugdymo tikslų ir jiems įgyvendinti skiriamų lėšų, garantuojant materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius kiekvieno mokinio kokybiškam ugdymui.

89.4. Veiksmingai derinami mokyklų veiklos vidaus ir išorinio vertinimo būdai, konstruktyvaus grįžtamąjo ryšio mechanizmai ir procedūros, skiriami ištekliai, skatinantys mokyklą ir mokytojus tobulėti, priimti atsakomybę už mokinių ugdymo(si) rezultatus, būti savo veiklą apmąstančiomis, besimokančiomis organizacijomis.

89.5. Mokinių pasiekimų tyrimų ir vertinimo duomenimis vadovaujamosi kaip įrodymais ugdymo(si) kokybei gerinti, mokyklų vadovų, mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų atsakomybei įtvirtinti, visuomenei informuoti.

90. Remiantis tarptautinių ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų, diagnostinių testų, mokinių ugdymo(si) rezultatų patikrinimų ir kitų duomenų analize, sprendžiama apie bendrojo ugdymo kokybę valstybės, savivaldybės, atskiros mokyklos ir (ar) klasės lygmeniu ir nustatoma, kuriose srityse (bendrojo ugdymo turinio, proceso, vertinimo, mokymo(si) aplinkos) ir koku lygmeniu reikalinga kryptinga švietimo pagalba ir finansinė parama ugdymui tobulinti.

IV skyrius

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

91. Atsižvelgiant į Aprašo nuostatas rengiami bendrojo ugdymo turinį ir jo įgyvendinimą reglamentuojantys teisės aktai.

92. Aprašo nuostatomis įgyvendinti gali būti naudojamos 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos lėšos.

GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA

GEROS MOKYKLOS LINK

Kiekvienas žmogus konstruoja socialinę tikrovę. Tai nėra paprastas atspindys jo žinių, gebėjimų ar įgūdžių. Ji konstruojama savaip ir tam didelę įtaką turi žmogaus pripažįstamos vertybės. O jos siejamos su ugdymu ir kultūra. Konstruojama žmogaus tikrovė tampa jo realybe, jo būtimi ir lemia jo elgseną. Žmogus skleidžiasi tam tikroje kultūroje ir turi tapti jos kūrėju, o ne tik vartotoju. Atminkime, kad kultūrinė žmogaus savastis tampa jo gyvenimo leitmotyvu ir tiesia kelią žmogaus ir tautos ateičiai. Tad mums lemtingai svarbu pasirinkti filosofinius ugdymo pamatus, dėl jų susitarti ir nepamiršti, kad, jei vertybės bus atsietos nuo tautos kultūrinių pamatų, valstybingumo, tai gali vertis akivaras tautos žūčiai, taigi kartu ir kultūriniam žmogaus menkėjimui. Bet tai visiškai nereiškia, kad dera užsisiklęsti tik tautinės kultūros kiaute. Turime atsiverti perspektyvai, inovacijoms, bet kartu išlaikyti ir dorinį bei kultūrinį savo stuburą. Tai mūsų išlikimo kūrgrinda. Tad turime veikti lokaliai, o mąstyti globaliai, atsirinkti, kas yra svarbu mūsų šaliai, o kas tik mados reikalas.

Geros mokyklos koncepcija akina kurti mokyklos bendruomenę (o ne jos imitaciją), mokytis susitarti dėl esminių dalykų ir drauge veikti, siekiant mokinio pasiekimų, pažangos ir brandos. Tam reikės visų švietimo veikėjų, visuomenės supratimo, pastangų ir kiekvieno iš mūsų indėlio. Mokyklų vadovų, pedagogų ir kitų, dirbančių mokykloje ar talkinančių jai, veiklos kultūros, mentaliteto kaitos. Jei to nebus, įstrigsime imitacijose ir simuliacuose. Ir vėl bus mimikrija, o ne metamorfozė. Tad suskubkime ir pasistenkime, kad mūsų sambrūzdis taptų santalka ir Geros mokyklos kūrimu.

*Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė
prof. habil. dr. Vilija Targamadžė*

Geros mokyklos koncepcija — tai vienas iš nedaugelio dokumentų, kuris tiesiog „limpa“, nes jis nesukelia įtampos, neįpareigoja, neteisina, nenurodo, KĄ daryti, o parodo kryptį, kuri patiems užkuria mintis ir atsako į klausimą, KAIP tarpusavyje bendrauti, kad pasiektume mums ir mūsų bendruomenei aktualius tikslus.

Svarbiausia šiame dokumente yra VAIKAS IR JO JAUSENA. *Geros mokyklos koncepcijos* ašis — SUSITARIMAS, per kurį sukuriama darni ir subalansuota ugdymo(si) aplinka, kurioje dera mokinių patirtys ir rezultatai, tarsi jie būtų padėti ant skirtingų svarstyklių pusių.

Įgyvendinant *Geros mokyklos koncepciją* svarbu tų svarstyklių nepamiršti ir visą laiką pasverti, kiek gali padaryti įtakos viena ar kita veikla mokinių patirčių ar rezultatų „lėkštelei“. Jei sureikšminsime rezultatus, nukentės vaikų jausena, ir atvirkščiai.

Remdamasi *Geros mokyklos koncepcija* kiekviena bendruomenė gali sukurti tokią mokyklą, kurioje mokiniams ir mokytojams smagu ir gera mokyti(s).

*Lietuvos tėvų forumo pirmininkas
Audrius Murauskas*

Sužavėjo schemos paprastumas – viskas natūralu ir intuityviai suprantama. O tada – jos nuoseklus „lukštenimas“ nuo misijos ir veiksmų vis gilyn ir gilyn iki detalių: vertingieji bruožai, rodikliai, raktiniai žodžiai. Gal tai sužadins ir mokyklų kultūrinę tradiciją, įprotį „išsilukštenti“, surasti savo gelmes ir jas brandinti dėlei geresnio mokyklos misijos įgyvendinimo – jaunuolių praktinių įgūdžių ir moralinių įpročių ugdymo jų gyvenimo sėkmei.

*Švietimo ir mokslo ministerijos Strateginių programų skyriaus vedėjas
Ričardas Ališauskas*

Turėjome ir turime švietime tekstų, į kuriuos buvo dėtos didelės viltys, tačiau kartais jie taip ir likdavo tik tekstais, nepadėję kurti jokio asmeninio santykio su jais, taip ir likę tik neįgyvendintų vilčių istorijomis. Manau, kad nerastas asmeninis santykis su jais ir yra didžioji bėda.

Ar yra vilčių, kad *Geros mokyklos koncepcija* šiuo požiūriu bus išimtis? Gal. *Geros mokyklos koncepcijai* dar būnant tik projektu tai vienur, tai kitur jau tekdavo išgirsti: mūsų mokyklos naujoji strategija paremta *Geros mokyklos koncepcijos* idėjomis; o mes ruošiamės konferencijai, kurioje svarstysime, kaip įgyvendinti *Geros mokyklos koncepcijos* idėjas mūsų savivaldybėje; o mūsų savivaldybėje svarstoma, kaip pertvarkyti mokyklų vadovų ataskaitas pagal *Geros mokyklos* nuostatas ir t. t. Taigi, tekstas jau žinomas ir „vartojamas“, o palaikant ir pastiprinant šį žinojimą, ateis ir esmingesnių prasmų kūrimo laikas. Tai suteikia vilčių, kad *Geros mokyklos koncepcija* turi šansų realizuotis, realizuotis „iš apačios“, atrandant savo mokyklas ir jai tinkamus sprendimus. Tai ir buvo viena iš koncepcijos paskirčių: ne instrukciniu metodu nusakyti, kas ir ką turi / neturi / privalo / neprivalo daryti ar vykdyti, bet skatinti dialogą pačioje mokykloje, atrandant tinkamiausius veikimo būdus. Gerąją prasmę stebina ir tai, kad švietimo darbuotojai aiškiai suvokia, kad *Koncepcija* neduoda jokių atsakymų, o veikia kaip tik iškelia daug klausimų ir skatina patiems rasti atsakymus. Taigi, ne reprodukcinė klausimų-atsakymų kultūra, o interpretacinė prasmų kūrimo kultūra. Gal ir mūsų jaunieji piliečiai, šiandien sėdintys mokyklos suoluose, bus atviri, atsakingi, kūrybingi, o mums dar teks pagyventi veikloje, sumanioje ir besimo-kančioje visuomenėje.

*Ugdymo plėtotės centro direktoriaus pavaduotojas
Gražvydas Kazakevičius*

BŪSIMIEJI MOKYTOJAI – APIE GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJĄ

Man *Geros mokyklos koncepcija* – kelrodis ženklas, rodantis, kuria kryptimi reikia eiti. Svarbiausia – neprarasti noro tobulėti tiek mokyklų administracijoms, tiek patiems mokytojams, kurie kuria mokyklos bendruomenės branduolį.

*Justina Česnulevičiūtė,
LEU antrakursė lituanistė*

Man asmeniškai yra labai svarbūs du *Geros mokyklos koncepcijos* aspektai – mokymo(si) aplinka ir saviraiškų dalyvavimas mokyklos gyvenime. Šie du aspektai – skatinantys mokytis, kurti įvairias idėjas ir projektus, yra asmenybės ūgties pamatas. Mokykla – tai vieta, kurioje mokinys turi jaustis drąsiai ir saugiai. Kaip teigė M. Lukšienė, „mokykla moko pažinti ir suprasti, mokytis atsakingai veikti ir kurti, moko gyventi kartu – bendradarbiauti ir bendrauti, moko prasmingai būti“. Tai įtvirtina *Geros mokyklos koncepcija*.

*Laura Misiūnaitė,
LEU antrakursė lituanistė*

Man *Geros mokyklos koncepcija* atrodo labai reikalingas dokumentas, juo sekdami galėtume išmokti dirbti pagal humanistinę ugdymo paradigmą. Dirbant pagal *Koncepcijos* principus būtų žadinama mokinių meilė mokslui, jie išmoktų mokytis. Mokykla taptų draugiška vieta, mano manymu, mokyklose neliktų opiausių problemos – patyčių.

*Gabrielė Trapaitė,
LEU antrakursė istorikė*

Būčiau linkusi neišskirti kurių nors geros mokyklos aspektų, aptartų *Geros mokyklos koncepcijoje*, kaip svarbiausių. Tik visi kartu jie yra visavertė humanistinė ugdymo paradigma.

*Augustina Palionytė,
LEU antrakursė lituanistė*

Labai laikiu savosios galimybės visas reikšmingas ir naudingas *Geros mokyklos koncepcijos* idėjas pritaikyti savo gyvenime. Svarbu, kad tiksliai mokyklos biurokratinis aparatas suteiktų sąlygas, leistųsi į diskusijas ir neignoruotų mokinių, o visa kita – tai jau mūsų, pedagogų, ryšys su mokiniais, kuris griauna bet kokius mokyklos stereotipus.

*Augustas Danielius,
LEU antrakursis istorikas*

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS**ĮSAKYMAS
DĖL GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJOS PATVIRTINIMO**

2015 m. gruodžio 21 d. Nr. V-1308
Vilnius

Įgyvendinama Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 37 straipsnio 1 ir 3 dalis ir Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“, 13.2 papunktį, t v i r t i n u Geros mokyklos koncepciją (pridedama).

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrėnienė

GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA

I skyrius

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Geros mokyklos koncepcija (toliau – Koncepcija) parengta, siekiant sudaryti prielaidas kelti šalies mokyklų, įgyvendinančių bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės lygį, parodyti mokyklai veiklos kryptį bei gaires ir įgalinti ją veikti.

2. Koncepcijos paskirtis – būti universaliu šiuolaikinės mokyklos raidos orientyru, nurodančiu, kokie mokyklos bruožai laikomi vertingais bei pageidaujamais šalyje, paskatinti mokyklų bendruomenių kūrybiškumą ir ilgalaikes įvairių tipų mokyklų tobulinimo iniciatyvas. Ji skirta visoms interesų grupėms: mokiniams, mokytojams, tėvams, mokyklų vadovams ir mokyklų savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms, dalyvių susirinkimams (savininkams), švietimo valdymo subjektams ir visuomenei.

3. Koncepcijos parengimo kontekstas:

3.1. XX amžiaus mokyklos modelis susiformavo industrinio amžiaus laikais ir buvo pagrįstas to meto mąstymu ir valstybių poreikiais. Mokykla turėjo veikti taip tiksliai, skaidriai ir sklandžiai, kaip mechanizmas, ir, taikydama standartines programas bei mokymo būdus, ugdyti pagal amžių grupuojamus vaikus taip, kad šių išsilavinimas ir gebėjimai atitiktų jų amžiaus tarpsniui numatytas normas. Toks „konvejerinis“, tobulai organizuotas švietimas buvo patogus ir veiksmingas visuotinio išsilavinimo – išsilavinimo visiems, perduodančio sutartus tradicinės kultūros pagrindus ir telkiančio visuomenės, teikimo būdas.

3.2. Nuo XX amžiaus laikų pastebimai pasikeitė pasaulio ir žmogaus prigimties pažinimas, visuomenės vertybės ir gyvenimo būdas, valstybių valdymas, taip pat požiūris į asmenybę ir jos ugdymo(si) tikslus. Sparčiai daugėjant žmonijos kuriamų žinių, vis aktualesnis tampa klausimas, kurios iš jų yra būtinas ir pakankamas mokykloje įgyjamo išsilavinimo pagrindas, o kurias reikia tiesiog išmokyti susirasti. Gerėjant mokymosi procesų pažinimui, kinta veiksmingų mokymo(si) būdų samprata. Ypač smarkiai mokymosi galimybes keičia informacinės technologijos – jomis galima pagrįsti savarankišką, nuotolinį, tinklinį, mokyklos sienas peržengiantį mokymąsi. Informacijos pertekusiame pasaulyje gebėjimai – kritinis, analitinis, kūrybinis mąstymas, gebėjimas spręsti problemas, iniciatyvumas, socialumas ir kiti – tampa vertingesni už atminties saugyklose sukauptą informaciją. Žmogaus laikysena šiuolaikiniame judriame, sudėtingame, kintančiame pasaulyje prieštaringa: svarbios savybės yra atvirumas, komunikabilumas, lankstumas, adaptyvumas, tačiau ne mažiau svarbus tapatybės, vertybinio „stuburo“ ir asmeninės gyvenimo prasmės susikūrimas. Todėl ypač aktualus tampa asmenybės vertybinės orientacijos ugdymas – socialinis, pilietinis, dorinis asmens brandinimas. Visa tai turi įtakos, tinkamos šiems laikams mokyklos vizijai.

3.3. Aplinka kinta taip sparčiai, kad, kuriant geros mokyklos modelį, tenka atsižvelgti ne tik į tai, kas laikyta gera mokykla praeityje atliktuose tyrimuose, bet ir į moderniausias mokymosi tendencijas – informacinės, žinių, besimokančios, tinklinės, virtualios ar išminties visuomenės poreikius. Svarbu suvokti, koks bus mokymasis ateityje. Akivaizdi tendencija – nuo švietimo visiems pereinama prie švietimo kiekvienam, t. y. personalizuoto, suasmeninto ugdymo(si) ir mokymo(si) pripažįstant, kad žmonių patirtys, poreikiai, siekiai skiriasi ir mokomasi skirtingais tempais ir būdais. Drauge mokymasis „socialėja“ – mokomasi partneriškai, grupėse, komandose, įvairiuose socialiniuose ir virtualiuose tinkluose. Keičiasi ugdymo organizavimas mokyklose – mažiau paisoma tam tikram amžiaus tarpsniui numatytų pasiekimų normų (standartų), lanksčiau grupuojama, individualizuojama. Mokomasi visą gyvenimą ir lankstesni bei imlesni naujovėms mokiniai neretai tampa savo mokytojų mokytojais. Mažėja privalomų „tinkamo mokymo“ receptų, nes vis daugiau žinoma apie jų įvairovę. Plinta mokymasis iš elektroninių šaltinių ir virtualus pažinimas, tačiau tuo pat metu suvokiama aktyvaus mokymosi, mokymosi iš patirties svarba.

4. Ši Konceptcija nėra pirmoji nepriklausomos Lietuvos istorijoje. Pirmoji Konceptcija – Tautinė mokykla (1988 m.) buvo kuriama šalies nepriklausomybės išvakarėse, atsižvelgiant į tuo metu aktualius tautos ugdymo uždavinius – asmens orumo ir individualumo vertės sugrąžinimą, humaniškumo, moralumo ir tautinio savitumo bei savimonės stiprinimą. Joje aptartas ne tiek mokyklos modelis, kiek jos tikslai ir vertybės – mokykla, kaip kultūros sistemos perteikėja, prasmingos dvasinės veiklos erdvė, antrieji vaiko namai.

5. Antrą kartą nacionalinė geros mokyklos samprata formuluota 1994 m. Bendrojo lavinimo mokyklos bendrųjų programų įvade. Didžiausias iššūkis tuo metu buvo laisvė – laisvas žmogus laisvoje visuomenėje ir valstybėje, todėl akcentuotas mokyklos bendruomenės ir gyvenimo mokykloje, kaip visuomenės ir valstybės kūrimo būdo mokantis demokratijos principais, doriniais ir pilietiniais idealais pagrįstos gyvensenos, vaidmuo. Kalbant apie asmens ugdymą, pabrėžta savarankiškos, sąmoningos, įsipareigojusios kitiems ir tėvynei, aktyvios ir visapusiškai išsilavinusios asmenybės svarba.

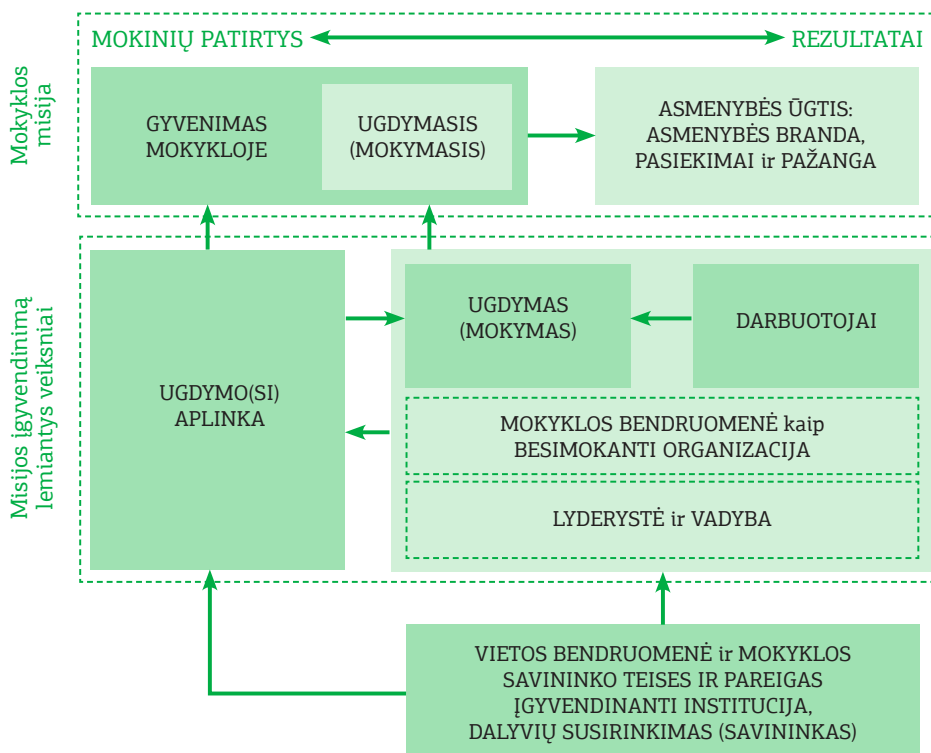
6. Šioje Konceptcijoje nekvestionuojamos ir neneigiamos jos pirmtakėse pateiktos idėjos – tikimasi, kad dauguma jų buvo įgyvendintos ir tebėra gyvos. Nekartojant ankstesnių koncepcijų, šioje siekta papildyti mokyklos sampratą naujais akcentais – mokyklos, kaip besimokančios bendruomenės, mokytojų kaip mokytojų, šiuolaikinio mokymosi būdų, ugdymo(si) organizavimo ir aplinkų įvairovės, mokymosi ir gyvenimo mokykloje susiliejimo, kitokios valdymo kultūros.

II skyrius GEROS MOKYKLOS MODELIS

7. Gera mokykla – pamatinėmis humanistinėmis vertybėmis ugdymą grindžianti, prasmės, atradimų ir asmens ugdymo(si) sėkmės siekianti mokykla, kuri savo veikloje vadovaujasi mokyklos bendruomenės susitarimais ir mokymusi. Ši geros mokyklos sąvoka apibrėžia pagrindines Konceptcijos vertybes ir nusako mokyklos veiklos tobulinimo kryptį.

8. Geros mokyklos modelyje išskirti pagrindiniai mokyklos veiklos aspektai, atspindintys mokyklos misiją, misijos įgyvendinimą lemiančius veiksnius ir mokyklos gyvavimo prielaidas. Šie aspektai ir jų tarpusavio ryšiai pavaizduoti geros mokyklos modelio schemeje:

Geros mokyklos modelio schema

9. Konceptijoje svarbiausiu sėkmingos mokyklos veiklos požymiu laikomas tinkamas mokyklos misijos įgyvendinimas, t. y. geri (pageidaujami, priimtini) ugdymo(si) rezultatai ir turtingos, įsimenančios, prasmingos, malonios gyvenimo mokykloje patirtys. Šiuo metu, visuomenei vertinant mokyklą, yra įprasta pagrindiniais jų gerumo rodikliais laikyti formalius akademinis – egzaminų, testų – rezultatus. Konceptijoje skiriama ne viena rezultatų rūšis (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga). Svarbu atsižvelgti ir į rezultatų pasiekimo būdą: jų neturėtų būti siekiama skaudžiomis ar gniuždančiomis patirtimis. Abu aspektai – rezultatai ir jų pasiekimo procesas – yra lygiaverčiai.

10. Mokyklos kaip organizacijos veiklos veiksniai – ugdymo ir ugdymosi aplinka, ugdymas (mokymas), mokyklos darbuotojai, mokyklos bendruomenė ir jos mokymasis, lyderystė ir vadyba – yra veiksniai, lemiantys mokyklos misijos įgyvendinimą. Šie veiksniai svarbūs, tačiau jie yra tik prielaidos misijai įgyvendinti, o gerus rezultatus galima pasiekti dirbant įvairiais būdais ir įvairiai organizuojant mokyklų veiklą. Todėl mokyklos, kaip organizacijos, veiklos aspektai neturėtų būti standartizuojami visoms šalies mokykloms, o jų vertinimas neturi būti per daug sureikšminamas ir negali tapti svarbesnis už mokyklos misijos vertinimą. Tokiu požiūriu į mokyklos veiklos organizavimą siekiama paskatinti mokyklos bendruomenes „išrasti“ mokyklą, kuriant jos veiklos modelius, aplinkas ir ugdymo būdus.

11. Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) sukuria sąlygas mokyklos veiklai ne griežtai nurodydami, bet skatindami, padėdami, ir yra tas veiksnys, į kurį atsižvelgiama, vertinant mokyklos aplinkos palankumą ugdymui ir ugdymuisi.

12. Vertinant mokyklos veiklą, siūloma laikytis Konceptijoje išskirtų aspektų svarbos. Svarbesni aspektai pateikiami pirmiau.

13. Geros mokyklos aspektai:

13.1. Asmenybės ūgtis. Ją apibūdina šie bruožai: asmenybės branda (savivoka, savivertė, vertybinis kryptingumas ir gyvenimo būdas); pasiekimai (mokinių įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visuma); pažanga (per tam tikrą laiką pasiektas lygis, atsižvelgiant į mokymosi startą ir asmenines raidos galimybes, mokiniui optimalų tempą ir bendrosiose ugdymo programose numatytus reikalavimus).

Pagrindiniai ir pageidaujami mokyklos veiklos rezultatai – mokinių asmenybės branda, individualias galimybes atitinkantys ugdymo(si) pasiekimai ir nuolatinė ugdymo(si) pažanga. Mokiniai suvokia save kaip asmenybes, džiaugiasi savo pasiekimais ir kantriai įveikia nesėkmes, neprarasdami tikėjimo, kad jiems pavyks. Jie priima naujus iššūkius kaip kelią į tobulėjimą, sveikai pasitiki savo jėgomis, tačiau adekvačiai ir kritiškai vertina realybę.

Mokykloje vienodai dėmesio skiriama visų asmens kompetencijų, nustatytų ugdymo programose, ugdymui(si). Įgyjami pagrindiniai gebėjimai, leidžiantys tapti pilietiškais, humaniškas vertybes puoselėjančiais visuomenės nariais ir sėkmingai planuoti asmeninį ir profesinį gyvenimą. Mokinių pasiekimai vertinami, atsižvelgiant ne vien į apibrėžtus, programinius ugdymo tikslus, bet ir į individualias kiekvieno mokinio išgales bei ypatybes, siekiant nuolatinės asmeninės pažangos mokiniui tinkamu būdu ir tempu, netrikdomas mokinio pasiekimų lygio klasėje ar mokinių grupėje įvertinimą.

13.2. Gyvenimas mokykloje: saviraiškus dalyvavimas. Jį apibūdina šie bruožai: veiklos, įvykiai ir nuotyčiai (būreliai, organizacijos, projektai, akcijos, talkos, pramogos ir kiti renginiai); mokinių savijauta (būti priimtam, gerbiamam, saugiam, džiaugtis buvimu mokykloje ir laikyti jį prasmingu); bendruomeniškumas (narystė, vienybė, dalijimasis, rūpinimasis kitais, pagalba, įsipareigojimai); savivalda (tarimasis, sprendimų inicijavimas, priėmimas ir įgyvendinimas, mokyklos gyvenimo kūrimas).

Saviraiškus dalyvavimas mokyklos gyvenime yra toks pat svarbus asmenybės augimui, kaip ir formalus ugdymas. Geroje mokykloje gyvenimas ir ugdymas(is) susilieja, susipinant veikloms, joms skirtoms erdvėms, laiko organizavimui ir patirtims.

Mokyklos gyvenime daug įdomios veiklos, įvykių ir nuotykių, kurių iniciatoriumi bei lyderiu gali būti bet kuris mokyklos bendruomenės narys. Vyrauja darna, humaniški santykiai, tolerancija ir geranoriškumas. Skatinama mokinių saviraiška, aktyvus dalyvavimas neformaliajame švietime, įvairiuose projektuose ir teminiuose renginiuose, kurių metu lavinami mokinių mąstymo, kūrybingumo, lyderystės ir kiti gebėjimai, elgesio, bendravimo, bendradarbiavimo įgūdžiai. Mokykloje puoselėjamos pozityvios vertybės, skatinamas sveikas gyvenimo būdas. Mokiniai jaučiasi psichologiškai saugūs, priimti, jų nuomonė ir idėjos yra išklautos ir gerbiamos. Savo buvimą mokykloje jie laiko prasmingu.

Mokyklos gyvenime ryškus bendruomeniškumas. Jaučiama organizacijos narių vienybė, talkinimas kitiems, įsipareigojimas draugams ir mokyklos bendruomenei. Tarpusavio santykiai grindžiami humaniškais geranoriškumo, pagarbos, pasitikėjimo, solidarumo, lygiateisiškumo principais. Stiprūs ryšiai tarp vaikų tėvų ir mokytojų, užtikrinantys ugdymo tikslų įgyvendinimą.

Mokykloje veikia stipri savivalda. Aktyviai dalyvaudami savivaldos veikloje, mokiniai ugdomi socialinius gebėjimus, mokosi dirbti komandoje, išsiugdo gebėjimus konstruktyviai spręsti problemas, atsiskleidžia kaip lyderiai.

13.3. Ugdymasis (mokymasis): dialogiškas ir tyrinėjantis. Jį apibūdina šie bruožai: įdomus ir auginantis (stebinantis, provokuojantis, kuriantis iššūkius, pakankamai platus, nuodugnus ir optimaliai sudėtingas); atviras ir patirtinis (pagrįstas abejojimu, tyrinėjimu, eksperimentavimu ir kūryba, teise klysti, rasti savo klaidas, jas taisyti); personalizuotas (suasmenintas) ir savivaldis (pagrįstas asmeniniais poreikiais ir klausimais, mokymosi uždavinių, tempo, būdų, šaltinių ir partnerių pasirinkimu, savistaba ir įsivertinimu); interaktyvus (pagrįstas sąveikomis ir partnerystėmis, dialogiškas, bendruomeninis, tinklinis, peržengiantis mokyklos sienas (globalus)); kontekstualus, aktualus (ugdantis įvairias šiuolaikiniam gyvenimui būtinas kompetencijas, susietas su gyvenimo patirtimi, rengiantis spręsti realias pasaulio problemas, naudotis šaltinių ir informacinių technologijų įvairove).

Ugdymo turinys įdomus, provokuojantis, pakankamai platus ir nuodugnus, kuriantis iššūkius. Mokomasi spręsti gyvenimiškas problemas, ugdomos šiuolaikiniam gyvenimui aktualios kompetencijos. Mokomasi tyrinėjant, eksperimentuojant, atrandant ir išrandant, kuriant, bendraujant. Ugdymasis (mokymasis) pagrįstas dialogu (mokinių su mokiniais, mokinių ir mokytojų, mokinių ir už mokyklos erdvių esančių mokymosi partnerių) ir jo metu gaunama informacija, gimstančiomis idėjomis, sukuriamomis prasmėmis. Jis persikelia už mokyklos, virsdamas gyvenimo būdu – tęsiasi namuose, draugų būryje, neformaliojo švietimo įstaigose, taip pat dalyvaujant socialiniuose tinkluose ir naudojant kitas šiuolaikinių technologijų teikiamas galimybes.

13.4. Ugdymas (mokymas): paremiantis ugdymąsi (mokymąsi). Jį apibūdina šie bruožai: tikslingas (ugdymo tikslų ir būdų parinkimas, ugdymo planavimas, pagrįsti mokinių pažinimu, ugdymosi stebėjimu, apmąstymu, vertinimu); įvairus (atsižvelgiantis į mokymosi poreikių, pasirinkimų, galimybių, stilių skirtumus ir pasiūlantį įvairias bei tinkamas mokymosi tempo, būdų, technikų galimybes); lankstus (taikantis įvairius ugdymo plano sudarymo, mokinių grupavimo, laiko ir mokyklos erdvių bei kitų išteklių panaudojimo modelius); partneriškas.

Geroje mokykloje ugdymas (mokymas) nėra savitikslis – jis padeda mokiniui ugdytis įvairias jam ir visuomenei svarbias kompetencijas, moko lankstumo kintant aplinkai ir gebėjimo susidoroti su iššūkiais, skatina savarankiškai kelti klausimus ir mąstyti. Daug dėmesio skiriama mokymui(si) mokytis – rasti, atsirinkti, įprasmingi žinojimą. Mokymas(is) yra partneriškas – mokytojas yra mokinio pagalbininkas tyrinėjant pasaulį, mokymosi partneris, tačiau ir autoritetas tose srityse, kuriose mokiniui nepakanka patirties ar išminties. Mokoma(si) pagal individualius poreikius ir pasirinkimus, pagrįstus asmenine patirtimi, siekiais, prasmės suvokimu. Pamokų tipai, struktūra, scenarijai gali būti labai nevienodi, įvairiai ir lanksčiai organizuojamas mokymo(si) laikas (sujungtos pamokos, teminės ar keliems dalykams skirtos savaitės ir kt.). Mokymo(si) šaltiniai įvairūs, įtraukiantys, tikslingi, nebijoma naudoti įvairias ir netradicines priemones.

13.5. Darbuotojai: asmenybių įvairovė. Juos apibūdina šie bruožai: nuostatų pozityvumas (savivertė; tikėjimas, pasitikėjimas ir rūpinimasis mokiniais; darbo motyvacija – domėjimasis savo dalyku ir darbu mokykloje, entuziazmas); profesionalumas (dalyko išmanymas, profesijai būtinų kompetencijų turėjimas ir išmintis); asmeninis tobulėjimas (savistaba, mokymasis, atvirumas naujoms patirtims, judumas); darnus kolektyvas (asmenybių įvairovė ir vienas kito papildymas, mokytojų amžiaus įvairovė, kartų perimamumas).

Mokykla įdomi ir įvairiapusė tiek, kiek įvairūs joje dirbantys žmonės: įvairaus amžiaus, moterys ir vyrai, skirtingų kompetencijų ir gyvenimo patirties, pripažįstantys skirtingus ugdymo stilius, įdomios asmenybės. Visus mokykloje dirbančius asmenis sieja nuostatų pozityvumas, t. y. aukšta savivertė, pasitikėjimas ir rūpinimasis mokiniais, stipri darbo motyvacija, nuoširdus domėjimasis dėstomu dalyku, pilietinė atsakomybė. Mokyklos darbuotojai – savo sričių profesionalai, kurie rūpinasi nuolatiniu asmeniniu tobulėjimu, plečia ne tik profesinį, bet ir bendrą kultūrinį akiratį. Jie atviri naujovėms, nebijo tyrinėti ir bandyti, mokosi iš kolegų

ir mokinių, nepuola į neveltį nepavykus. Mokykloje sklaidi kartų kaita, užtikrinanti jaunatviško iniciatyvumo ir kūrybiškumo bei nuodugnių dalyko žinių ir gyvenimiškos išminties pusiausvyrą.

13.6. Mokyklos bendruomenė: besimokanti organizacija. Ją apibūdina šie bruožai: mokymasis su kitais ir iš kitų (bendruomenės mokymasis – dirbant su kolegomis, dalijantis patirtimi, atradimais, sumanymais ir kūriniais, stebint kolegų pamokas, drauge studijuojant įvairius šaltinius, mokantis iš mokinių); sutelktumas (mokytojų ir kito personalo telkimas į pasidalijusias pareigomis, vienos kitoms padedančias ir bendrų profesinių tikslų siekiančias grupes); refleksyvumas (mokyklos bendruomenės diskusijos, veiklos apmąstymas, įsivertinimas, jais pagrįsti susitarimai dėl ateities ir planavimas); mokymosi ir asmeninio tobulėjimo skatinimas (personalo tobulinimosi paskatos ir jo organizavimo sistema); organizacijos atvirumas pasauliui (partnerystės, bendri projektai, absolventų pasitelkimas, tinkliniai ryšiai ir kt.).

Mokyklos bendruomenė susibūrusi į nuolat besimokančią organizaciją. Savistaba, apmąstymas, ką žinau ir gebu, o ko – ne, kaip dirbu ir kaip būtų galima dirbti, tapęs įprasta praktika, kuria grindžiamas asmeninio mokymosi ir mokymosi su kitais bei iš jų planavimas. Mokykloje klesti mokymosi kultūra – mokiniai ir mokytojai yra skatinami, gerbiami ir palaikomi.

Mokyklos bendruomenė refleksyvi: apmąsto ir aptaria savo veiklą ir bendro gyvenimo įvykius, įsivertina, geba pasimokyti iš patirties ir pagrįstai planuoti. Mokyklos nariai geba bendrai formuluoti tikslus, kurti viziją, derinti asmeninius tikslus su mokyklos bendruomenės tikslais.

Mokykla yra atvira pasauliui: mokyklos bendruomenės nariai domisi kintančia aplinka ir reaguoja į pokyčius. Skatinamas bendradarbiavimas su vietos bendruomene, išorinėmis organizacijomis, kitomis mokyklomis, palaikomi ilgalaikiai prasmingi santykiai su mokyklą baigusiais mokiniais.

13.7. Lyderystė ir vadyba: įgalinančios. Jas apibūdina šie bruožai: aiški, vienijanti, įkvepianti vizija (visiems žinoma, priimtina, siekiama įgyvendinti, grindžiama humaniškomis vertybėmis); dialogo ir susitarimų kultūra (visų mokyklos bendruomenės narių dalyvavimas priimant sprendimus); pa(si)dalyta lyderystė (pagrįsta pasitikėjimu, išpareigojimu ir įgalinimu, skatinanti imtis iniciatyvos ir prisiimti atsakomybę valdymo kultūra); veiksmingas administravimas (skaidrus, paprastas, neapkraunantis, patogus administravimas, veiksmingas išteklių skirstymas ir ekonomiškas jų naudojimas); kūrybiškumas ir valia veikti (idėjų kūrimas, eksperimentavimas, drąsa rizikuoti, priimti sunkius sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant).

Mokykloje skatinama įgalinanti lyderystė. Mokyklos vizija ir strategija kuriama visos mokyklos bendruomenės, yra aiški ir įkvepianti. Vadovavimas ir lyderystė mokykloje pasidalyti: daugumą sprendimų priima mokyklos bendruomenė, veikloms vadovauja įvairūs jos nariai, skatinama asmeninė iniciatyva. Nuomonių įvairovė ir diskusijos yra neatsiejama mokyklos gyvenimo dalis. Mokykloje vertinamas kūrybiškumas ir naujos idėjos, turima drąsos rizikuoti ir priimti sunkius sprendimus. Toks vadybos stilius palaiko mokyklos, kaip besimokančios organizacijos, darbo ir apskritai bendro gyvenimo būdą.

13.8. Ugdymo(si) aplinka: dinamiška, atvira ir funkcionali. Ją apibūdina šie bruožai: „klasės be sienų“ (patogios, įvairios paskirties ir lengvai pertvarkomos erdvės, mokyklos patalpų naudojimo įvairovė, „klasės lauke“ ir kitoks mokyklos teritorijos pritaikymas ugdymui(si)); ugdymąsi stimuliuojanti aplinka (knygos, detalių ir įrangos įvairovė, funkcionalūs ir originalūs baldai, spalvos, medžiagos, formos, apšvietimas, augalai, garsai, kvapai, patogi (ne)tvarka ir kt.); mokinių indėlis kuriant aplinką (įgyvendintos mokinių idėjos ir projektai, jų darbai, kūriniai, daiktai aplinkoje); virtuali aplinka (mokyklos interneto svetainė, jos turinio ir naudojimo būdų įvairovė, gyvumas, populiarumas).

Atvira ugdymo(si) aplinka – nuo tradicinių klasių erdvių pereinama prie „klasių be sienų“: ugdymo(si) procesas gali vykti ir koridoriuose, vestibuliuose, bibliotekoje, mokyklos kieme ir kitose vidinėse bei išorinėse mokyklos erdvėse.

Funkcionaliai, dinamiška ugdymo(si) aplinka – akstinanti mokymąsi, skatinanti mąstymą, kūrybiškumą. Demonstruojami ne tik baigti mokinių darbai, tampantys jos puošybos elementais, bet ir darbo, kūrybos, diskusijų procesas – užrašai, eskizai, planai, modeliai ir pan. Patalpos patogios, funkcionalios, lengvai pertvarkomos, maloniai spalvingos. Numatytos galimybės mokytis individualiai ir grupėmis, tyloje ir bendraujant, „švariai“ ir naudojant įvairias teptikas medžiagas bei priemones.

Mokiniai prisideda prie mokyklos aplinkos kūrimo savo idėjomis ir darbais, dalyvauja kuriant aplinką, kurioje jiems gera, įdomu ir smagu būti. Mokykla nesibaimina aplinkų ir baldų išskirtinumo, neįprastumo.

13.9. Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas): įsipareigoję. Juos apibūdina šie bruožai: strateguojantys (kuriantys švietimo viziją, numatantys tikslus, prisiimantys atsakomybę už jų įgyvendinimą); drąsinantys (taikantys ugdančio, formuojamojo vertinimo būdus, derinantys „griežto“ ir „švelnaus“ vertinimo formas, leidžiantys išsakyti problemas ir padedantys jas spręsti, skatinantys mokyklų iniciatyvas); remiantys ir pasitikintys (aiškiai numatantys ir paskirstantys pakankamus išteklius, sukuriantys palankią aplinką bendradarbiauti su įvairiais partneriais, palaikantys mokyklas per formalizuotas pagalbos paslaugas).

Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) yra įsipareigoję mokyklai, ją remiantys ir palaikantys.

Mokyklos viziją ir strategiją kuria mokyklos darbuotojai, mokiniai ir jų tėvai, vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas), prisiima atsakomybę už tikslų įgyvendinimą.

Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) drąsina ir skatina, taip pat išsako reiklų ir argumentuotą kritiką. Ištekiai mokyklai yra aiškiai numatyti, paskirstyti ir pakankami, kuriama palanki aplinka bendradarbiauti su įvairiais partneriais. Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises bei pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) domisi ir ieško įvairių paramos ir pagalbos mokyklai galimybių, konsultuoja įvairiais klausimais. Mokykla pasitikima, ji veikia savarankiškai ir teisės aktų nustatyta tvarka atsiskaito už sutartus veiklos rezultatus.

III skyrius

KONCEPCIJOS ĮGYVENDINIMO PRIELAIDOS

14. Pagrindinė Konceptijos įgyvendinimo prielaida yra visuomenės pritarimas jos idėjoms ir mokyklų bendruomenių noras pačioms skatinti, inicijuoti pokyčius, keisti mokyklą.

15. Konceptija turėtų būti naudojama kaip conceptualus pagrindas ir orientyras mokyklos veiklai tobulinti. Konceptija nenustato vieno konkretaus recepto, kaip tapti gera mokykla. Geros mokyklos modelis turėtų būti skaitomas kaip žemėlapis, padedantis keliauti geresnės, kokybiškesnės mokyklos link. Kiekvienai mokyklai suteikiama galimybė pačiai pasirinkti, kokius mokyklos veiklos aspektus ji nori tobulinti pirmiausia, t. y. susidėlioti mokyklos tobulinimo kelią, grįstą įsivertinimu, mokyklos bendruomenės poreikiais ir susitarimu.

16. Atsižvelgiant į Konceptijos nuostatus, vykdomas mokyklų veiklos kokybės įsivertinimas ir išorinis vertinimas, padedantis nustatyti, ar mokykla kryptingai juda geros mokyklos link, kokia pažanga yra daroma ir kuriose veiklos srityse reikalingas didžiausias postūmis, pagalba.

**MOKYKLOS,
ĮGYVENDINANČIOS
BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS,
VEIKLOS KOKYBĖS
ĮSIVERTINIMO METODIKA**

BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO RODIKLIŲ KAITA

Sisteminis mokyklos kaip organizacijos įsivertinimas (savęs vertinimas, angl. – *self-evaluation*) yra palyginti nauja, iki šiol nepakankamai savo potencialą atskleidusi švietimo tobulinimo veikla.

Lietuvos mokyklos įsivertinimą kaip mokyklos veiklos tobulinimo sąlygą pažįsta jau beveik du dešimtmečius – 2000 m. pasirodė pirmoji tuomet vadinta *vidaus audito* metodika. Įsivertinimo (vidaus audito) metodika per pastarąjį laikotarpį patyrė nemažai transformacijų. Lietuvos mokyklos yra sukaupusios vertinimą šios veiklos patirtį, esama nemaža sėkmingų šio mokyklų tobulinimo metodo taikymo pavyzdžių.

Lietuvoje mokyklų veiklos kokybės įsivertinimas prasidėjo 2002 m., pritaikius Škotijos mokyklose naudojamą įsivertinimo metodiką ir rodiklius; 2004 m. jis tapo privalomas.

Pirmasis oficialus vidaus audito dokumentas mokykloms buvo ganėtinai sudėtingas. Tačiau nemažai mokyklų jau nuo 2000 m. įsivertinimą laikė teigiamu dalyku, išvėlgė jo naudą ir aktualumą. Todėl pačioms mokykloms buvo pasiūlyta pritaikyti metodiką realiam mokyklos gyvenimui, pasinaudoti vykdymo patirtimi, pateikti vykdymo pavyzdžių, įvairių mokyklų iliustracijų, aprašyti sėkmingo įsivertinimo patirtį. 2007 m. ši metodika buvo iš esmės patobulinta – atsižvelgus į tuomet aktualius švietimo dokumentus, Lietuvos mokyklų patirtį, buvo sukurti tinkami tam laikotarpiui ir mokykloms suprantami rodikliai. 2009 m. įsivertinimo metodika buvo liberalizuota – sukurtas rodantis kryptį, lankstus veikti dokumentas, tačiau veiklos rodikliai liko tie patys kaip ir 2007 m. Nors mokykloms buvo siūloma rinktis įvairias įsivertinimo metodikas, dauguma mokyklų vadovavosi Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros parengta įsivertinimo metodika.

Įvykus reikšmingiems valstybės lygmens strateginiams pokyčiams – paskelbus *Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“*, *Nacionalinės pažangos programą*, *Valstybinę švietimo 2013–2022 metų strategiją*, *Vyriausybės programą*, *Vyriausybės veiklos prioritetus*, *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimą*, atnaujinus bendrąsias programas – reikėjo **peržiūrėti ir koreguoti mokyklos veiklos įsivertinimo principus, metodiką, veiklos rodiklius**.

Naujajai įsivertinimo metodikai teorinį pagrindimą davė *Geros mokyklos koncepcija*, joje numatyti mokyklos veiklos aspektai ir jų ryšiai. *Geros mokyklos koncepcija* mokyklą pristato kaip pamatinėmis humanistinėmis vertybėmis ugdomą grindžiančią, prasmės, atradimų ir asmens ugdymo(si) sėkmės siekiančią mokyklą, kuri savo veikloje vadovaujasi mokyklos bendruomenės susitarimais ir mokymusi, kurioje įsivertinimas turi tapti mokykloje vykstančių mokymosi procesų dalimi. Šioje koncepcijoje išdėstyti geros mokyklos požymiai turėtų **rodyti kryptį** ir vesti mokyklos veiklos rodiklių išgryninimo link.

Mokyklos veiklos įsivertinimo rodikliai buvo sudaromi remiantis *Geros mokyklos koncepcijoje* išskirtais aspektais. Atnaujintoje *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje* pabrėžiamos keturios įsivertinimo sritys: rezultatai, ugdymas(is) ir mokinių patirtys, aplinkos, vadyba ir lyderystė. Visos sritys susijusios priežastiniais ryšiais.

Mokyklos veiklos įsivertinimo rodiklių sistema leidžia mokyklos bendruomenei suprasti ir geriau įvertinti esamą mokyklos būklę, analizuoti tendencijas, numatyti ateities pokyčius. Tokia rodiklių analizė teikia duomenis įrodymais grįstiems sprendimams priimti, sudaro galimybes organizacijai mokytis.

Rodiklių sistema sudaryta iš sričių, kurios detalizuojamos temomis, o šios dar smulkiau skaidomos į rodiklius. Greta rodiklio pavadinimo pateikti raktiniai žodžiai, lakoniškai nusakantys rodiklio turinį, esminį kokybės požymį ar jos vertinimo kriterijų. Teikiamas detalesnis požymių, liudijančių tam tikram rodikliui priskirtų mokyklos veiklos aspektų kokybę, aprašymas. Detaliajame rodiklio aprašyme nurodytas pageidaujamas, idealus mokyklos veiklos būvis, atitinkantis aukščiausią kokybės lygį.

Kaip ir ankstesnėse mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo metodikose, šio, atnaujinto, modelio sistemos rodikliai yra ne kiekybiniai, o kokybiniai, t. y. teikiantys kokybės požymių aprašus, bet nenurodantys konkrečių kokybės pamatavimo ir jos laipsnio nustatymo būdų.

Ugdymo rezultatai yra svarbiausias mokyklos veiklos kokybės požymis. *Geros mokyklos koncepcijoje* rezultatai traktuojami ne vien kaip formalūs akademiniai (egzaminų, testų) pasiekimai. Išskiriamos kelios rezultatų rūšys: asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga. Siekiama daugiau dėmesio skirti visuminiam kiekvienos asmenybės ugdymui – ne tik dalykinėms, bet ir bendrosioms kompetencijoms, jų visybiškumui. Ugdymo rezultatu laikyti ne tik aukštus arba didėjančius akademinų pasiekimų rodiklius, bet ir asmenybės pažangą įvairiose ugdymo(si) srityse. Stengiamasi į(si)vertinti, ko pasiekta ugdant kiekvieno mokinio asmenybinę brandą, individualius jo galimybes atitinkančius ugdymo(si) pasiekimus (bendrąsias ir dalykines kompetencijas) ir daromą individualią pažangą. Taip pat norima nustatyti, kokie yra apibendrinti mokyklos veiklos rezultatai, taip pat jų kaita – mokyklos pažanga.

Švietimo įstatymo (2011) 37 straipsnio 5 dalis įpareigoja mokyklos bendruomenę analizuoti įsivertinimo rezultatus ir priimti sprendimus dėl veiklos tobulinimo. Įsivertindama mokykla pasitikrina, ar teisingu keliu eina, išvelgia giluminius dalykus, atranda naujų galimybių.

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas kartu yra ir įrodymais grindžiamas vertinimo tyrimas. Sprendimai dėl pasiektos veiklos kokybės lygio yra priimami bendru sutarimu, remiantis iš patikimų duomenų šaltinių surinkta informacija. Jie pirmiausia yra tinkamas pagrindas ir paskata mokinių mokymosi pasiekimams gerinti.

Kiti pokyčiai atnaujintoje įsivertinimo metodikoje yra tai, kad sumažintas sričių, temų, rodiklių skaičius, visi rodikliai yra tarpusavyje susiję priežastiniais ryšiais. Įsivertinimo procesas rekomendacijose pateiktas kaip visos mokyklos bendruomenės mokymosi ir tobulėjimo sąlyga. Daug laisvės ir erdvės veikti šia linkme suteikta pačiai mokyklai, atsižvelgiant į jos aplinkybes, įsivertinimo ir tobulinimo periodiškumas yra pačios mokyklos apsisprendimo reikalas.

*Jelizaveta Tumlovskaja,
Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra*

KAS ATNAUJINTOJE MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO SISTEMOJE YRA NAUDINGA MOKYKLAI, MOKYTOJUI?

MOKYKLŲ ATSTOVŲ NUOMONĖS

Pateikti apibendrinti, sukonkretinti dalykai; tai palengvina darbą... Įsivertinimo aprašas trumpesnis, labiau susisteminti rodikliai, nurodyta rodiklių ir IQES klausimynų atitiktis; tai palengvina ir pagreitina įsivertinimo darbą... Aiškiau išdėstyta. Mažiau rodiklių, trumpiau aprašyti... Mokyklai palikta pakankamai daug laisvės renkantis įsivertinimo įrankius... Rodiklių suskirstymas sritimis yra tinkamesnis nei ankstesnėse rekomendacijose... Aiški struktūra. Paprasta. Gelbsti raktiniai žodžiai. Klausimynai jau parengti IQES online platformoje... Mokytojui yra naudinga atrasti ir praktiškai pritaikyti sėkmingus mokymosi būdus... Atsižvelgta į besikeičiančią mokyklą ir jai keliamus uždavinius... Džiugu, kad rodiklių sritys ir temos labiau sukonkretintos...

Vilniaus progimnazijų atstovai

Puiku, kad sumažėjo sričių, daugiau laisvės atliekant procedūras... Smagu, kad atsižvelgta į ergonomiškumą ir lygias galimybes... Gerai, kad liko tik ketvirto lygio iliustracijos... Atkreiptas dėmesys į aplinką... Patinka, kad įtrauktas vadovų vertinimas... Labai ačiū už trečią sritį „Aplinka“. Šiuolaikiškai ir aktualiai pažvelgta į problemą... Veiklos įsivertinimo rodikliai nukreipti į mokyklos tobulinimą ir ugdymo kokybę, pažangą. Rodikliai aiškūs, suprantami, pozityvūs... Dėmesys brandai, pasiekimams, pažangai... Džiaugiamės, kad sumažėjo sričių ir niekas nedingo, kad nebereikės iliustracijų aprašinėti, užteks ketvirto lygio siekiamybės... Pritariu tam, kad nereikia lygių ir skalių... Šaunu, kad sumažėjo rodiklių apimtys, viskas pateikta konkrečiau... Patiko, kad nebėra lygių...

Utenos mokyklų atstovų grupė

Mokyklai ir mokytojams neužbrėžta linija, iki kurios reikia pakilti. Kiekviena mokykla gali dirbti pagal savo mokyklos galimybes... Įdomi pateiktis, skatinanti gilintis, analizuoti, ieškoti, prisitaikyti... Padeda suvokti mokinio ir mokyklos pažangą... Galimybė analizuoti savo veiklą ir ją tobulinti... Mokyklai suteikta daugiau laisvių vertinant savo veiklą... Mokyklai ir mokytojui naudinga, nes skatina siekti aukštesnės kokybės, visiems nuolat mokytis, kurti bendradarbiavimo santykius... Naudinga, kad vidiniams susitarimams skiriama vis daugiau svarbos... Aiškiai aprašytos organizacijos veiklos visais lygmenimis: mokytojui, formaliems lyderiams, bendruomenei... Suteikiama galimybė rinktis, mąstyti, tobulėti... Skatins bendradarbiauti – vadovus, mokytojus, mokinius, tėvus. Bendruomenė dalyvaus diskusijose, išsigrynins vertybes, susitars, ko siekia... Mokyklos ir mokinio pažanga matuojama konkrečios mokyklos konkrečiais susitarimais... Rekomendacijos pritaikomos individualiai kiekvienai mokyklai, koncentruoti, aiškiai apibrėžti siekiniai... Sumažėjo rodiklių, tačiau jie apima visas sritis... Galima įsivertinti greičiau ir objektyviau... Skatina mokytis visą bendruomenę... Mokyklai, mokytojui matoma geros pamokos koncepcija... Būsime priversti mokytis... Rodikliuose atsispindi mokyklos siekiamybė... Informaciją apie atnaujintus mokyklos veiklos įsivertinimo rodiklius taikysime vykdydami 2015 metų mokyklos veiklos įsivertinimą... Kiekviena mokykla galės įsivertinti savęs nelygindama su kitomis įstaigomis... Nauja galimybė „pamatyti“ savo mokyklą kitaip...

Šiaulių mokyklų atstovai

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO METODIKOS PATVIRTINIMO

2016 m. kovo 29 d. Nr. V-267

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 37 straipsnio 4 ir 5 dalimis, įgyvendindama Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“, 13.2 papunktį ir Geros mokyklos koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“, 16 punktą:

1. T v i r t i n u Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodiką (pridedama).
2. R e k o m e n d u o j u mokykloms, įgyvendinančioms bendrojo ugdymo programas, įsivertinant veiklos kokybę, vadovautis Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika.
3. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. kovo 30 d. įsakymą Nr. ISAK-607 „Dėl pritarimo Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijoms“.
4. Šis įsakymas įsigalioja 2016 m. rugsėjo 1 dieną.

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrėnienė

MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO METODIKA

I skyrius BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo metodika (toliau – Metodika) nustato vieną iš mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos įsivertinimo būdų.

2. Metodikoje apibrėžiami mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos (toliau – mokykla), veiklos kokybės įsivertinimo tikslai, uždaviniai ir principai, pateikiamas mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis, mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai ir organizavimas.

II skyrius MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO TIKSLAI

3. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo tikslai:

- 3.1. plėtoti duomenimis grįsto valdymo kultūrą mokykloje;
- 3.2. skatinti mokyklos bendruomenės kryptingą, į rezultatus orientuotą diskusiją apie gerą mokyklą;
- 3.3. stiprinti mokyklos bendruomenės narių įsipareigojimą ugdymo kokybei ir atsakomybę, taikant įsivertinimą kaip kasdienę praktiką – savistabą, refleksiją, dialogą;
- 3.4. į mokyklos tobulinimo procesus įtraukti visus bendruomenės narius, kitas suinteresuotas grupes.

III skyrius MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO UŽDAVINIAI IR PRINCIPAI

4. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo uždaviniai:

- 4.1. atrasti mokyklos veiklos kokybės sėkmes bei trukdžius ir nustatyti tobulintinas sritis;
- 4.2. atkreipti mokyklos bendruomenės dėmesį į veiklos aspektus, lemiančius ugdymo šiuolaikiškumą ir kokybę;
- 4.3. remiantis mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais, priimti bendrus sprendimus dėl būtinų veiksmų, gerinant mokyklos veiklą;
- 4.4. remiantis mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais, rengti ir koreguoti mokyklos strateginius, metinius veiklos, ugdymo planus;
- 4.5. sudaryti sąlygas visiems mokyklos bendruomenės nariams, reflektavus savo ir mokyklos veiklą, susitelkti siekiant nuolatinio vertybėmis pagrįsto ugdymo(si) proceso tobulinimo;
- 4.6. sudaryti sąlygas visai mokyklos bendruomenei, mokyklos veikla suinteresuotiems partneriams sistemai, argumentuotai ir rezultatyviai diskutuoti apie mokinių asmenybės ugdymą ir mokymąsi;
- 4.7. pripažinti mokytojų meistriškumą ir gerąsias praktikas kaip tinkamus pavyzdžius mokytojų bendruomenės, mokyklos kaip organizacijos mokymuisi;
- 4.8. atsiskaityti už savo veiklos kokybę mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, dalyvių susirinkimui (savininkui), švietimo valdymo subjektams, įgyvendinant viešąjį interesą, kitiems suinteresuotiems asmenims ir partneriams.

5. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas remiasi šiais principais: bendradarbiavimo, kūrybiškumo, atsakingumo, objektyvumo, tvarios ir pasidalytos lyderystės mokymuisi, humaniškumo, demokratiškumo, konfidencialumo bei tolerancijos.

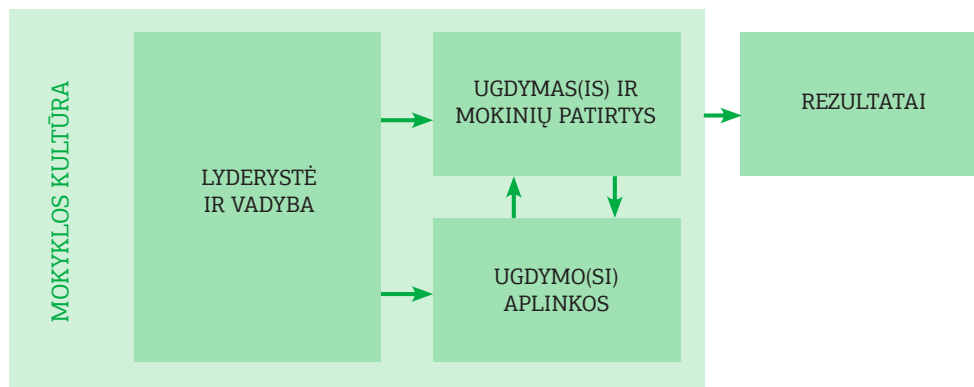
IV skyrius

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO MODELIS

6. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis sudarytas iš vertinimo sričių, kurios detalizuojamos temomis, o šios skaidomos į rodiklius. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandara pateikta Metodikos „Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandaroje“.

7. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelį sudaro keturios vertinimo sritys, susijusios priežastiniais ryšiais: rezultatai, ugdymas(is) ir mokinių patirtys, ugdymo(si) aplinkos, lyderystė ir vadyba. Kaip atskira sritis neišskirta mokyklos kultūra, jos aspektai aprašyti rezultatus lemiančiose srityse. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo sričių priežastiniai ryšiai nurodyti Metodikos „Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandaroje“.

Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo modelio schema

8. Pirmoji sritis – rezultatai – yra svarbiausias mokyklos veiklos kokybės požymis. Vertinant šią sritį, siekiama išsiaiškinti, kas pasiekama ugdant kiekvieną mokinį ir kokie yra apibendrinti mokyklos veiklos rezultatai, taip pat suvokti rezultatų kaitą – mokinio ir mokyklos pažangą.

9. Antroji sritis – ugdymas(is) ir mokinių patirtys – lemia ugdymo rezultatus dviem ugdymo proceso aspektais: formaliuoju ugdymu ir visu mokykliniu gyvenimu, visomis mokykloje ar mokyklai organizuojant įgyjamomis mokinių patirtimis, įskaitant mokyklos kultūros poveikį („paslėptoji ugdymo programa“). Vertinant šią sritį, siekiama išsiaiškinti, kaip planuojamas ir organizuojamas ugdymas ir ką mokykloje patiria mokiniai.

10. Trečioji sritis – ugdymo(si) aplinkos – akcentuoja fizinių ir virtualių mokymosi aplinkų reikšmę ugdymui. Vertinant šią sritį, pabrėžiamas aplinkų kūrimo ir ugdymo ryšys, ugdymo proceso dalyvių įtraukimas į erdvių bendrakūrą. Vadovaujamosi atviros mokyklos, „mokymosi be sienų“, neformalių mokymosi bendruomenių ir nuolatinio mokymosi idėjomis.

11. Ketvirtoji sritis – lyderystė ir vadyba – akcentuoja, kiek nuosekliai ir darniai veikia visa mokyklos bendruomenė, siekdama mokinių mokymosi pažangos ir pasiekimų ir asmenybės brandos (ūgties). Vertinama, kaip mokyklos bendruomenėje susitariama dėl veiklos perspektyvos, kokiomis nuostatomis grindžiama bet kuri vykstanti veikla, kaip siekiama asmeninio profesinio meistriškumo.

12. Kiekvienoje srityje išskirtos temos, apibrėžiančios mokyklos kokybės kryptis, ir rodikliai, nusakantys mokyklos kokybės matmenį.

13. Kiekvienam rodikliui paaiškinti pateikiami raktiniai žodžiai, lakoniškai apibūdinantys esminius rodikliui priskirtų mokyklos veiklos aspektų kokybės kriterijus.

14. Raktiniams žodžiams teikiamas konkretesnis požymių, liudijančių tam tikru rodikliu įvardytų reiškinių kokybę, aprašymas, vadinamas detaliuoju rodiklio aprašymu, arba iliustracija.

15. Detaliajame rodiklio aprašyme nurodytas pageidaujamas, idealus mokyklos veiklos būvis, atitinkantis aukščiausią kokybę.

V skyrius

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMAS

16. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas yra vadybos ciklo dalis. Įsivertinimo principai įpareigoja mokyklos vadovą, pavaduotoją(-us) ugdymui (skyrių vedėją(-us)), mokytojus veikti kartu tariantis su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) dėl mokinių siektinų vertybių, jų pažangos ir pasiekimų gerinimo, kuriant pasitikėjimo ir pagarbos vieni kitiems atmosferą.

17. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą inicijuoja mokyklos vadovas.

18. Mokyklos veiklos įsivertinimo sritis, atlikimo metodiką pasirenka mokyklos taryba.

19. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė (ar kita mokytojų komanda, pvz., mokyklos strateginio plano rengimo grupė, metodinė taryba ar kt., jeigu jai ši veikla yra paskirta) suplanuoja ir įgyvendina mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą. Visi mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įsivertinime ne tik pateikdami ar rinkdami duomenis, bet ir reflektuoja juos ir prisiima atsakomybę už mokyklos veiklos tobulinimo procesus ir sprendimų įgyvendinimą.

20. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas gali būti atliekamas šiais būdais:

20.1. platusis (arba visuminis) įsivertinimas. Jo metu, atsižvelgus į mokyklos tipą, jos kontekstą, mokyklos bendruomenė vertina visas sritis, temas ir rodiklius remdamasi detaliuosiuose rodiklių aprašymuose pateiktu aukščiausiu kokybės būviu. Vertinimo rezultatai gali tapti atspirties tašku nuodugnesniam teminiam ar iškilusios problemos tyrimui;

20.2. teminis įsivertinimas. Teminiam įsivertinimui pasirenkama sritis ar tema ar siauresnis veiklos aspektas atidesniam kokybės būvio tyrinėjimui. Teminis vertinimas gali būti atliekamas be išankstinės nuostatos, kas konkrečiai ir kodėl mokyklos bendruomenei nepatinka; juo iš pradžių siekiama konstatuoti padėtį, o, surinkus pakankamai įrodymų, interpretuojama ir vertinama pasirinktoji tema;

20.3. iškilusios mokykloje problemos analizė. Problemos analizė pradedama problemos, išreiškiančios neatitikimą tarp esamos ir pageidaujamos padėties, identifikavimu. Problemos tyrimą gali suponuoti mokinių socialinė, emocinė ir elgesio raida bei kompetencijų raiška, išorinis vertinimas, egzaminų ar testų rezultatai, rizikos veiksniai, plačiojo (visuminio) įsivertinimo ar bendruomenės narių struktūruotos diskusijos apie esamą kokybės padėtį mokykloje išvados ir pan. Problemos analizės tikslas – surinkti duomenis, atskleidžiančius nepasitenkinimą keliančios situacijos priežastis, ir remiantis jais pateikti problemos sprendimo būdą.

21. Atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą, yra renkami patikimi duomenys, taikant tinkamus socialinio tyrimo metodus. Duomenims rinkti ir jiems apdoroti rekomenduojama naudotis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tiesiogine internetine sistema www.iqesonline.lt.

22. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimui plačiai taikomi antrinių duomenų šaltiniai: kiekybiniai mokyklos stebėsenos duomenys, mokinių pažangos ir mokymosi pasiekimų duomenys, mokytojų ir vadovų įsivertinimo ir atestacijos duomenys, įvairių mokykloje vykdytų apklausų ir tyrimų duomenys ir kt. Šie duomenys papildo įsivertinimo metu tiesiogiai gautus duomenis, naudojami analizuojant situaciją ir grindžiant sprendimus dėl mokyklos kokybės ir tobulinimo krypčių.

VI skyrius

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMO ETAPAI

23. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupei rekomenduojama įgyvendinti penkis įsivertinimo proceso etapus:

23.1. pasirengimo etapas. Jo metu diskutuojama ir priimamas bendras sprendimas dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus, dėl įsivertinimo atlikimo būdo, dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo;

23.2. įsivertinimo plano parengimo etapas. Jo metu apibrėžiami mokyklos įsivertinimo tikslai, numatomi dalyviai ir jų funkcijos, duomenų šaltiniai, respondentų grupės, sukonkretinami rodiklio detalijame aprašyme nurodyti kokybės požymiai pagal mokyklos kontekstą, numatomi duomenų interpretavimo kriterijai, parengiamas vertinimo eigos planas, numatoma, kas ir kaip pasinaudos vertinimo rezultatais;

23.3. įsivertinimo instrumento(-ų) parengimo etapas. Jo metu pasirenkami, parengiami arba pritaikomi įsivertinimo instrumentai (galima naudotis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tiesiogine internetine sistema www.iqesonline.lt). Rengiant įsivertinimo instrumentą(-us), nustatomos respondentų grupės, jos instruktuojamos ir motyvuojamos įsivertinimo duomenims teikti. Aptariama, kokie jau turimi mokyklos duomenys bus panaudoti įsivertinimui;

23.4. įsivertinimo atlikimo etapas. Jo metu surenkami patikimi duomenys ir informacija. Gauti duomenys analizuojami, interpretuojami, reflektuojami, aptariami su respondentų grupėmis ir suformuluojamos išvados. Numatoma, kaip įsivertinimo duomenis panaudoti bendruomenės sprendimams ir įsipareigojimams dėl veiklos tobulinimo;

23.5. atsiskaitymo ir informavimo etapas. Jo metu parengiama mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaita. Ataskaitoje pateikiami mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo apibendrinti duomenys, jų analizė, suformuluojamos įsivertinimo išvados ir rekomendacijos mokyklos veiklos kokybei tobulinti. Apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojama mokyklos bendruomenė, mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas), kiti suinteresuoti asmenys. Konkretūs įsivertinimo metu gauti duomenys yra konfidenciali mokyklos bendruomenės informacija. Juos teikti kitiems asmenims ar institucijoms mokykla gali, tik gavusi mokyklos bendruomenės sutikimą.

VII skyrius

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas ir tobulinimas yra tarpusavyje susiję priežasties ir pasekmės ryšiais, daro įtaką vienas kitam. Mokykla kaip pradinį tašką gali pasirinkti tobulinimo aspektą, o vėliau įsivertinti taikytų priemonių naudingumą ir atvirkščiai pradėti nuo įsivertinimo ir pereiti prie tobulinimo veiksmų. Tobulinimo ir vertinimo ciklas paprastai siejamas su mokyklos strateginio planavimo ciklu.

25. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatai yra pagrindas bendru sutarimu priimti sprendimus dėl pasiektos veiklos kokybės, dėl pasiektos mokyklos pažangos ir dėl mokinių socialinio, emocinio ir dorovinio ugdymo, jų mokymosi pažangos ir pasiekimų bei mokyklos kaip organizacijos veiklos kokybės tobulinimo.

26. Mokyklos taryba analizuoja veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus ir priima sprendimus dėl veiklos tobulinimo.

27. Mokykla informaciją apie veiklos kokybės įsivertinimo apibendrintus rezultatus ir tobulinimo kryptis skelbia viešai atsiskaitydama visuomenei apie mokyklos kaip organizacijos siekiamas vertybes ir pažangą.

28. Mokyklos veiklos kokybės tobulinimui reikiamą pagalbą teikia mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas).

MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO MODELIO SANDARA

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
1. Rezultatai	1.1. Asmenybės branda	1.1.1. Asmenybės tapsmas	Savivoka, savivertė Socialumas	<p>Mokiniai suvokia savo asmenybės unikalumą, žino savo gabumus ir polinkius, moka įsivertinti asmeninę kompetenciją. Mokiniai pasitiki savo jėgomis, nebijo iššūkių – juos priima kaip naujas mokymosi bei veiklos galimybes, yra sveikai ambicingi ir atkaklūs. Valdo save stresinėse situacijose, konstruktyviai sprendžia problemas, yra atsparūs neigiamoms įtakoms, sąmoningai renkasi sveiką gyvenimo būdą.</p> <p>Mokiniai nori ir moka bendrauti, bendradarbiauti, dalyvauti bendrose veiklose, prisiminti atsakomybę, konstruktyviai spręsti konfliktus. Jie pripažįsta kitų teisę būti kitokiais, nei jie yra, gerbia kitą asmenį ir yra geranoriški. Mokiniams rūpi jų aplinkos, bendruomenės, šalies gerovė ir jie prisideda ją kuriant.</p> <p>Mokiniai supranta išsilavinimo ir mokymosi vertę, turi tolesnio mokymosi siekių ir planų. Jie žino, kad yra ne vienas gyvenimo įprasminimo būdas, moka projektuoti asmeninio gyvenimo scenarijus, keltis tikslus, koreguoti ir atnaujinti juos. Jie moka susirasti, analizuoti ir vertinti informaciją apie pasaulio (taip pat ir darbo pasaulio) kaitos tendencijas, mokymosi ir veiklos galimybes. Karjeros (profesijos, darbinės ir visuomeninės veiklos) galimybes mokiniai sieja su ugdymosi galimybėmis. Jie geba tikslingai ir pagrįstai pasirinkti ugdymosi sritis ir (ar) dalykus vyresnėse klasėse.</p>
	1.2. Pasiekimai ir pažanga	1.2.1. Mokinio pasiekimai ir pažanga	Optimalumas Visybiškumas	<p>Kiekvieno mokinio įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visumos lygis optimalus, t. y. atitinkantis jo amžiaus grupei keliamus tikslus ir individualias galias, siekius bei ugdymosi patirtį. Tolesnio ugdymosi uždaviniai, pasiekimų ir pažangos planavimas grindžiami informacija apie mokinio kompetencijų lygį, jo pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniais. Mokiniai keliami tikslai kuria jam nuolatinis iššūkius, reikalauja pastangų ir atkaklumo, tačiau negąsdina ir negniuždo.</p> <p>Mokiniai turi būtinų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų (t. y. žinių bei supratimo, praktinių gebėjimų bei pozityvią vertybinę orientaciją) visumą ir geba pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimus. Mokinio pažanga įgyjant kompetencijas gali būti ne vienodai sparti, tačiau ji yra visuminė – nuolatinė visose mokyklinio ugdymo srityse.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
		Pažangos pastovumas	Pasiekimų asmeniškas	<p>Kiekvienas mokinys nuolat ir nuosekliai išmoksta naujų ir sudėtingesnių dalykų, įgyja naujų gebėjimų, tvirtesnių vertybinių nuostatų. Pažangos tempas yra tinkamas mokinio galioms – ne per lėtas, bet ir ne sekiantis. Pažanga atpažįstama, įrodoma, parodoma, pripažįstama, mokiniui ji teikia augimo džiaugsmo ir atrodo prasminga.</p> <p>Mokiniai turi ypatingų asmeninių mokymosi bei kitų veiklų – projektų, renginių, pilietinių iniciatyvų, savanorystės, karitatyvinės veiklos ir kt., būrelių, konkursų – pasiekimų (darbų ir kūrinių, gebėjimų, laimėjimų). Individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažįstami, skatinami.</p>
		1.2.2. Mokyklos pasiekimai ir pažanga	<p>Rezultatyvumas</p> <p>Stebėsenos sistemingumas</p> <p>Pasiekimų ir pažangos pagrįstumas</p> <p>Atskaitomybė</p>	<p>Mokinių ugdymo(si) pasiekimai atitinka Bendrosiose ugdymo programose keliamus tikslus ir mokykloje besimokančių mokinių galias. Mokiniai, mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) (toliau – tėvai) ir mokyklą baigę mokiniai patenkinti mokyklos indėliu ugdant asmenybes – tikslais, ugdymo būdais, rezultatais. Mokykla turi ypatingų, originalių (savitų) ugdymo pasiekimų.</p> <p>Mokykloje analizuojami apibendrinti, susumuoti atskiro ugdymo(si) laikotarpio ar ugdymo pagal tam tikrą programą rezultatai (remiantis mokinių veiklos ir elgesio stebėjimu, jų atliktų darbų įvertinimu, kontrolinių ir kitų diagnostinio vertinimo užduočių, nacionalinių ir tarptautinių tyrimų, ugdymo(si) pasiekimų patikrinimų rezultatais). Sistemingai apmąstoma įvairių mokinių grupių, klasių pasiekimų dinamika, vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą.</p> <p>Mokytojai yra įvaldę įvairias vertinimo strategijas ir būdus, kuriuos taiko kiekvieno mokinio išgalėms nuodugniau pažinti, ugdymo(si) procesui bei daromai pažangai stebėti ir įvertinti, mokinio mokymosi sunkumams laiku nustatyti. Turima vertinimo informacija ir tyrimų duomenimis remiamasi nustatant prioritetišius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi – vieniems iš kitų, drauge ar kt.</p> <p>Mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms: savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, dalyvių susirinkimui (savininkui), valstybei, mokinių tėvams, vietos bendruomenei. Mokinių ir mokyklos pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus ir visuomenę apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę (pvz., skelbiant mokyklos tinklalapyje, aptariant susirinkimų, susitikimų metu, teikiant žiniasklaidai).</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
2. Ugdymas(is) ir mokinių patirtys	2.1. Ugdymo(si) planavimas	2.1.1. Ugdymo(si) tikslai	Pagrįstumas ir sąryšingumas	Mokytojai žino, ko siekia ugdydami mokinius, ir geba siekius pagrįsti. Pamokos, veiklos, užduoties tikslai derinami su kompetencijų ir mokinio asmenybės ugdymo tikslais, trumpalaikiai tikslai – su ilgesnio laikotarpio (metų, ugdymo programos) tikslais, mokyklos ugdymo tikslais – su savivaldybės ir nacionaliniais švietimo tikslais. Keldami ugdymo tikslus, mokytojai atsižvelgia į mokinių asmeninę, socialinę ir kultūrinę patirtį, jų gyvenimo ir mokyklos veiklos kontekstą. Tikslai koreguojami, kintant mokinio, klasės, mokyklos ir jos aplinkos poreikiams.
		2.1.2. Ugdymo planai ir tvarkaraščiai	Planų naudingumas	Ugdymas planuojamas taip, kad veiklos padėtų siekti išsikeltų ugdymo tikslų, vienos kitas papildytų ir derėtų. Mokymosi laikas ir periodai lanksčiai pritaikomi ugdymo poreikiams (jungiant pamokas, integruojant dalykus, pamokines ir po pamokų vykstančias veiklas, organizuojant projektinę veiklą, koreguojant tvarkaraščius).
			Tvarkaraščių patogumas mokiniams	Mokyklos dienotvarkė, veiklų, renginių ir pamokų tvarkaraščiai sudaromi, atsižvelgiant į ugdymo tikslus, mokymosi sudėtingumą ir tempą, įvairius mokymosi poreikius. Siekiama, kad jie būtų kuo patogesni ir naudingesni mokiniams.
		2.1.3. Orientavimasis į mokinių poreikius	Poreikių pažinimas	Mokykloje sistemingai analizuojami mokinių ugdymosi poreikiai. Atliekami tyrimai, diagnostinio vertinimo rezultatai sudaro galimybę laiku atpažinti individualius ugdymosi poreikius, polinkius ir galimybes. Į tyrimų (diagnostinio vertinimo) rezultatus atsižvelgiama, planuojant visų ir kiekvieno mokinio ugdymą (dalykų ir neformaliojo ugdymo veiklų pasiūlą, mokymosi veiklų diferencijavimą ir (ar) individualizavimą).
			Pagalba mokiniui	Mokykloje aiškiai susitarta dėl paramos ar pagalbos teikimo mokiniams tvarkos. Kilus ugdymosi, psichologinių ar socialinių problemų bei grėsmių, mokiniai visuomet ir laiku sulaukia tinkamos pagalbos. Teikdama pagalbą, mokykla bendradarbiauja su visomis reikalingomis specializuotomis tarnybomis. Teikiant pagalbą, užtikrinamas asmeninės informacijos konfidencialumas.
			Gabumų ir talentų ugdymas	Mokytojai laiku pastebi ir tinkamai ugdo kiekvieno mokinio gabumus bei talentus. Ypačių, bendraamžių lygi pranokstančių gabumų turintiems mokiniams kuriami specialūs ugdymosi iššūkiai ir ugdymo būdai. Ugdydama gabius mokinius, mokykla bendradarbiauja su kitomis institucijomis, socialiniais partneriais, neformaliojo švietimo mokytojais.

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
	2.2. Vadovavimas mokymuisi	2.2.1. Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas 2.2.2. Ugdymo(si) organizavimas	Tikėjimas mokinių galiomis Mokymosi džiaugsmas Mokymosi įprasminimas Diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas Ugdymo(si) integralumas	<p>Mokytojai tiki mokinio kaip asmenybės augimo ir mokymosi galiomis. Mokytojų nuostatos ir palaikymas padeda formuoti aukštesni mokinių siekiams ir savigarbai. Sudarydami ugdymo planus, numatydami siektinus rezultatus, mokytojai kuria mokinio jėgas atitinkančius ir nuolatinės pastangos akstinančius iššūkius. Mokiniai geba išsakyti individualius mokymosi lūkesčius, kurie liudija jų pasitikėjimą savo jėgomis ir sveikas ambicijas.</p> <p>Mokytojas planuoja ir parenka prasmingas ugdymo(si) veiklas, kurios skatina smalsumą ir entuziazmą, sudaro sąlygas kurti idėjas ir jas įgyvendinti, išgyventi pažinimo ir kūrybos džiaugsmą, taip pat patirti mokymosi sėkmę. Mokiniai skatinami džiaugtis savo ir kitų darbais, pasiekimais bei pažanga. Jiems leidžiama bandyti ir klęsti, rasti ir taisyti savo klaidas, iš jų mokytis.</p> <p>Mokytojas, pažindamas mokinių veiklos ir mokymosi motyvus, parenka ugdymo(si) metodus, formas ir užduotis taip, kad mokymasis jiems padėtų įgyti įvairios prasmingos patirties (stebėjimo, tyrinėjimo, eksperimentavimo, žaidimo, kūrybos, taip pat socialinių sąveikų) ir būtų optimaliai nuodugnus ir auginantis. Mokymasis siejamas su mokinių gyvenimo patirtimis, sudaromos sąlygos modeliuoti ar spręsti realaus pasaulio problemas, ugdytis realiam gyvenimui aktualius mąstymo ir veiklos gebėjimus.</p> <p>Mokytojai pripažįsta mokinių skirtybes (amžiaus tarpsnio, asmeniniai ir ugdymosi poreikiai, interesai, gebėjimai, mokymosi stiliai), į kurias atsižvelgia organizuodami mokymą(si). Taikomi įvairūs nenuolatiniai mokinių pergrupavimo pagal jų mokymosi poreikius būdai. Siekiama suasmeninti mokymąsi, t. y. skatinamas aktyvus mokinių dalyvavimas keliant individualius, su kiekvieno mokinio mokymosi galimybėmis, interesais ir siekiais derančius ugdymosi tikslus, renkantis temas, užduotis, problemas, mokymosi būdus ir tempą.</p> <p>Siekiami prasmingos integracijos, mokymosi patirčių tarpdiscipliniškumo. Mokyklos ugdymo programų turinys integruojamas taikant įvairius modelius: asmenybės ir sociokultūrinę, dalyko vidinę ar tarpdalykinę integraciją, prioritetinių ugdymo(si) siekių (sveikos gyvensenos, saugos, verslumo, karjeros ugdymo ir pan.) integravimą į bendrojo ugdymo dalykų ir neformaliojo ugdymo turinį, integraciją temas, problemas, metodo pagrindu ir kt. Siejamas formalusis ir neformalusis vaikų švietimas, vykstantis tiek mokykloje, tiek už jos ribų, taip pat mokymasis ir kitos mokyklos inicijuojamos mokinių veiklos.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
	2.3. Mokymosi patirtys	2.3.1. Mokymasis	<p>Įvairovė</p> <p>Klasės valdymas</p> <p>Savaldumas mokantis</p> <p>Mokymosi kon- struktivumas</p> <p>Mokymosi socia- lumas</p>	<p>Kiekvienam mokiniui sudaroma galimybė patirti įvairius mokymosi būdus ir formas, išbandyti įvairių rūšių užduotis ir kuo įvairesnes veiklas įvairiuose kontekstuose (mokykloje, bibliotekose, gamtoje ir kt.). Derinamas individualus, partneriškas, grupinis, visos klasės ir tinklinis mokymasis.</p> <p>Mokinių elgesys valdomas aiškiais, sutartomis taisyklėmis ir procedūromis, asmeni- niu mokinio įsipareigojimu, socialiniu emociniu ugdymu, pageidaujamo elgesio skati- nimu, asmeniniu mokytojo pavyzdžiu. Siekiama drausmę ir tvarką palaikyti sutelkiant mokinių dėmesį į jiems prasmingą veiklą, mokymąsi. Mokymasis vadovaujant moky- tojams derinamas su savivaldžiu mokymusi ir klasės kaip savarankiškos besimokančios bendruomenės ugdymu. Mokomasi konstruktyviai, nekonfliktuojant ir neišsigąstant įveikti mokymosi problemas ir trukdžius.</p> <p>Padedant mokytojui, kartu su mokytoju mokiniai geba išsikelti mokymosi tikslus, sava- rankiškai pasirinkti užduočių atlikimo būdą, susirasti reikiamą informaciją ir priemo- nes, klausti ir paprašyti pagalbos, aptarti ir vertinti savo mokymąsi, planuoti ir valdyti laiką. Jie suvokia, pripažįsta ir stengiasi spręsti mokymosi problemas. Stebėdami ir ap- mąstydami asmeninę pažangą, geba pateikti jos įrodymus (atskirus darbus ar jų pasieki- mų aplankus, mokymosi dienoraščius). Reflektuodami individualią mokymosi patirtį, mokiniai padeda mokytojams įvertinti mokymosi nuodugnumą ir tinkamumą.</p> <p>Mokiniai skatinami sieti išmokus dalykus ir asmenines patirtis su nežinomais dalykais kuriant prasmingus ryšius. Jie mokomi vizualizuoti ir paaiškinti savo mąstymą, pade- monstruoti įgūdžius, gebėjimus ir veiklos būdus. Nuolat grįžtant prie jau išmoktų daly- kų, mokomasi sieti idėjas, suvokti, patikrinti ir perkonstruoti savo supratimą, mąstymą ar veiklos būdą.</p> <p>Mokiniai geba ir yra motyvuojami mokytis bendradarbiaujant įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse bei partneriškai (poromis). Jie padeda vieni kitiems mokantis. Geba viešai išsakyti savo mintis ir išklausti kitus, klausiti, diskutuoti, ginti savo nuomonę, paaiškinti požiūrį (žodžiu, tekstu, vaizdu), drauge analizuoti ir spręsti problemas, kurti bendrą supratimą, sprendimus ar darbus.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
		2.3.2. Ugdymas mokyklos gyvenimu	Santykiai ir mokinių savijauta Narystė ir bendrakūra Veiklos, įvykiai ir nuotyčiai Darbinga tvarka	<p>Mokinių tarpusavio, mokinių ir mokytojų, mokytojų tarpusavio santykiai grindžiami pagarba, pasitikėjimu, pastangomis suprasti kitą, geranoriškumu, rūpinimusi padedant ir dalijantis. Siekiama, kad kiekvienas jaustųsi vertingas, reikalingas ir saugus.</p> <p>Mokiniai jaučiasi priklausantys mokyklos bendruomenei, yra patenkinti tuo, prisima išipareigojimus ir dalyvauja mokyklos savivaldoje. Savivalda grindžiama dialogo ir tarimosi kultūra, mokinių teise inicijuoti, priimti ir įgyvendinti sprendimus ir kurti mokyklos gyvenimą. Skatinama ir palaikoma mokinių lyderystė įvairiose veiklose, mokinių organizacijų veikla.</p> <p>Mokykloje netrūksta įvairių įdomių būrelių ir renginių – projektų, akcijų, talkų, išvykų, varžybų, parodų ir kt. Į juos įtraukiamos mokinių šeimos ir vietos bendruomenė. Mokykla atlieka svarbų vaidmenį kuriant pozityvaus vaikų, paauglių, jaunuolių gyvenimo idėjas ir jį užpildo prasmingomis veiklomis.</p> <p>Mokykloje tvyro darbinis mokymosi šurmuly, tačiau taip pat laikomasi sutartų mokymosi organizavimo taisyklių ir darbo ritmo, padedančio veiksmingai siekti ugdymo(si) tikslų. Mokiniai mokosi suvokti tvarkos paskirtį, kurti bendro gyvenimo taisykles ir jų laikytis.</p>
	2.4. Vertinimas ugdant	2.4.1. Vertinimas ugdymui	Vertinimo kriterijų aiškumas Vertinimo įvairovė	<p>Mokiniai informuojami ir su jais aptariama, ko iš jų tikimasi, koks turi būti gerai atliktas darbas, kokie vertinimo kriterijai, kada ir kaip yra taikomi.</p> <p>Mokymuisi planuoti, stebėti ir koreguoti taikomi įvairūs vertinimo būdai – diagnostinis, formuojamasis ir apibendrinamasis, formalus ir neformalus, tačiau vyrauja kasdienis neformalus formuojamasis vertinimas. Mokytojai siekia surinkti pakankamai informacijos apie mokinio mokymosi rezultatus, sėkmes ir problemas, kad neklysdami priimtų sprendimus dėl tolesnio ugdymo. Derinami įvairūs vertinimo būdai – mokinių pasiekimų patikrinimai, vertinimo aplankai, mokinių pasiekimų aprašai ir kt. Vertinant pripažįstama formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų visuma, kiekvienam mokiniui suteikiamos galimybės pasirodyti kuo geriau.</p> <p>Mokytojai užtikrina, kad mokiniams ir jų tėvams informacija apie mokymąsi būtų teikiama laiku, būtų informatyvi, asmeniška ir skatinanti kiekvieną mokinį siekti asmeninės pažangos. Siekiama abipusio grįžtamojo ryšio (dialogo), padedančio mokytojams pasirinkti tinkamesnes mokymo strategijas, o mokiniams – siekti optimalios asmeninės sėkmės, taisyti mokymosi spragas ir vadovauti pačių mokymuisi.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
3. Ugdymo(si) ap- linkos	3.1. Įgalinanti mokytiis fizinė ap- linka	2.4.2. Mokinių įsi- vertinimas	Dialogas verti- nant	<p>Vertinimas, pagrįstas mokytojo ir mokinio dialogu apie mokymosi sėkmes ir nesėkmes, procesą, rezultatus, moko mokinius savistabos, savivaldos, įsivertinti savo ir vertinti kitų darbą. Mokiniai įsitraukia į mokymosi pasiekimų į(si)vertinimą, pažangos stebėjimą, pasiektų rezultatų apmąstymą. Vertinimas skatina poslinkį nuo išorinės link vidinės mokymosi motyvacijos.</p> <p>Vertindami savo ir draugų atliktas užduotis, kūrinius, idėjas ir pan., mokiniai geriau su- pranta mąstymo ir mokymosi procesą, mokymosi būdus ir savo mokymosi poreikius, lengviau juos paaiškina, formuluoja klausimus ar prašo pagalbos mokantis. Jie gali pa- teikti savo mokymosi sėkmių įrodymus, labiau pasitiki savimi ir mažiau baiminasi klai- dų, prisiima daugiau atsakomybės už savo mokymąsi ir lengviau jį valdo.</p> <p>Įranga ir priemonės įvairios, skirtingos paskirties, atitinkančios situaciją, dalyko turinį, poreikius ir mokinių amžių. Įrangos ir priemonių pakanka, jos tikslingai naudojamoms ugdymo(si) tikslams pasiekti. Mokytojai drauge su mokiniais ir patys kuria mokymosi priemones, dalijasi jomis ir prasmingai naudoja. Įranga ir priemonės paskirstomi teisin- gai, garantuojant lygias galimybes kiekvienam mokiniui. Mokykla plečia ugdymo gali- mybes, naudodamasi kitų organizacijų ištekliais.</p> <p>Ugdymo procese naudojama įranga ir priemonės atitinka šiuolaikinius ugdymo reika- lavimus ir pagal poreikį atnaujina. Mokyklos bendruomenė vertina turimų prie- monių naudingumą. Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, dalyvių susirinkimo (savininko) indėlis į mokyklos infrastruktūrą, įrangos ir priemonių atnaujinimą garantuoja ugdymo šiuolaikiškumą ir kokybę.</p>
	3.1.1. Įranga ir priemonės	3.1.2. Pastatas ir jo aplinka	Įvairovė Šiuolaikiškumas	<p>Mokyklos interjeras (spalvų parinkimas, baldai ir jų išdėstymas, stendai, puošyba ir kitos detalės) kuria gerą nuotaiką bei mokinių amžiui derantį jaukumą, ugdo darnos jausmą ir gerą skonį. Derinant skirtingus interjero stilius, kuriamos įvairių paskirčių erdvės – pa- dedančios susikaupti, stimuliuojančios mąstymą ir mokymąsi, improvizavimą ir kūry- bą, bendravimą ir poilsį.</p> <p>Mokymosi aplinka – patalpų išdėstymas, įrengimas, apšvietimas, vėdinimas ir šildymas – yra patogūs, sveika ir palanki mokytis. Erdvės funkcionalios, lengvai pertvarkomos ir pri- taikomos skirtingiems ugdymo(si) poreikiams: pamokoms ir popamokinei veiklai, in- dividualiam, partneriškam, grupių darbui, mokymuisi su mokytojais ar savarankiškai. Įrengtos zonos aktyviam ir pasyviai poilsiui, bendravimui. Kiekvienas bendruomenės narys turi vietą pasidėti darbo ar mokymosi priemones.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
		3.1.3. Aplinkų bendrakūra	Mokinių įtraukimas Mokinių darbų demonstravimas	<p>Mokytojai įtraukia mokinius į klases ir bendrų mokyklos erdvių projektavimą, įrengimą, dekoravimą. Mokiniai jaučiasi mokyklos kūrėjais ir šeimininkais, jie vertina bendrakūrą kaip galimybę būti ir veikti drauge, kurti ir įgyvendinti kūrybinius sumanymus, prisiimti atsakomybę, įgyti patirties ir gebėjimų.</p> <p>Mokyklos patalpos dekoruojamos mokinių darbais. Taip pat eksponuojami tarpiniai mokymosi rezultatai, atspindintys jo procesą, – eskizai, modeliai, projektai, užrašai. Mokiniai vertina, domisi, saugo savo ir kitų darbus, mokosi iš jų.</p>
	3.2. Mokymasis be sienų	3.2.1. Mokymasis ne mokykloje	Mokyklos teritorijos naudojimas ugdymui Edukacinės išvykos	<p>Ugdymui išradingai pritaikoma mokyklos teritorija – „klasės lauke“. Įvairios mokyklos aplinkos (želdiniai, bandymų zonos, stadionai, aikštynai, poilsio zonos ir t. t.) naudojami kaip mokymosi lauke vietos ir šaltiniai. Mokytojai žino jų edukacines galimybes ir geba panaudoti ugdymui: teorijos pritaikymui praktikoje, tyrinėjimui ir kitokiam mokymuisi, sveikatos stiprinimui, žaidimams ir kt.</p> <p>Mokytojai domisi mokymosi ne mokykloje – gamtoje, kultūros įstaigose, įmonėse, valdžios institucijose ir kt. – galimybėmis ir organizuoja realaus pasaulio pažinimu pagrįstą ugdymą už mokyklos ribų esančiose aplinkose. Tai aktualizuoja ugdymą, suteikia mokiniams galimybę įgyti įvairesnės patirties, būti mokomiems įvairesnių žmonių ir susieti mokymą su savo interesais. Mokytojai analizuoja ir aptaria mokinių mokymosi už mokyklos ribų poveikį, tobulina taikomus būdus ir ieško naujų galimybių.</p>
	3.2.2. Mokymasis virtualioje aplinkoje	Tikslingumas	Įvairiapusiškumas	<p>Mokytojai supranta, kaip ir kiek pamokose, projektinėje veikloje, atliekant namų darbus gali būti panaudojamos informacinės ir komunikacinės technologijos. Skaitmeninis turinys ir technologijos padeda įvairiapusiškiau ir mokiniams patraukliau mokytis. Virtualios aplinkos ir mokymosi tarpės pa(si)renkamos tikslingai ir yra saugios. Mokytojai analizuoja, kaip / kiek / ar informacinių komunikacinių technologijų (toliau – IKT) panaudojimas gerina mokymosi rezultatus, ir tobulina IKT taikymo mokymui ir mokymuisi būdus.</p> <p>Virtualios ugdymosi aplinkos įtraukia mokinius į mokymąsi individualiai, poromis, komandomis. IKT padeda gilinti dalyko žinias, pristatyti darbus ir diskutuoti, tyrinėti ir eksperimentuoti. Virtualios ugdymosi aplinkos palaiko mokymąsi bendraujant ir bendradarbiaujant socialiniuose-educaciniuose tinkluose, dalyvaujant mokyklų ir tautiniuose mainuose. Skatinama naudotis kuo įvairesnėmis mokymosi priemonėmis, technologijomis, informacijos šaltiniais ir ryšiais.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
4. Lyderystė ir vadyba	4.1. Veiklos planavimas ir organizavimas	4.1.1. Perspektyva ir bendruomenės susitarimai	Vizijos bendrumas Veiklos kryptingumas Planų gyvumas	<p>Mokyklos vizija yra reali mokyklos veiklos perspektyva, priimtina visiems mokyklos bendruomenės nariams. Strateginiai, metiniai planai, veiklos programos grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, mokinių, tėvų, socialinių partnerių sutarimu.</p> <p>Mokyklos vizija orientuota į ateities iššūkius švietimo, grindžiama šiuolaikinių švietimo tyrimų rezultatais, atitinka nacionalinę, regiono strategiją.</p> <p>Planų, programų laikymasis ir įgyvendinimas yra aktyvus visoje mokyklos veikloje, susitarimas dėl ateities demonstruojamas ir kasdien bendraujant, bendradarbiaujant, priimančiam taktinius sprendimus. Mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įgyvendindami išsikeltus mokyklos tikslus ir uždavinius.</p> <p>Personalo politika yra vykdoma atsižvelgiant į mokinių interesus. Finansiniai ištekliai skirstomi skaidriai, prireikš randa papildomų šaltinių (pasinaudojant įvairiomis projekcinio finansavimo ir veiklos galimybėmis, parama ir pan.). Materialiniai mokyklos ištekliai naudojami lanksčiai, kūrybingai.</p> <p>Mokykla įsivertinimą ir atskaitomybę laiko svarbiausia veiklos tobulinimo prielaida ir sąlyga. Mokyklos veiklos tobulinimo sprendimai priimami vadovaujantis sutarta bendros veiklos perspektyva, atsakingo mokyklos veiklos įsivertinimo rezultatais ir bendromis diskusijomis.</p> <p>Mokykloje suvokiama, kad gyvybinga organizacija turi būti savikritiška, kūrybinga ir nuolat besimokanti. Joje apmąstoma, ką būtų galima atlikti geriau ar patobulinti, ir siekiama nuolatinės pažangos įvairiose aktualiausiose mokyklos veiklos srityse: ugdymo rezultatu, ugdymo proceso, ugdymo aplinkų kūrimo bei kt.</p>
	4.1.2. Lyderystė	Pasidalyta lyderystė	Lyderystė mokymuisi	<p>Mokykloje skatinama ugdytis lyderystės gebėjimus. Visiems bendruomenės nariams suteikiama laisvė rodyti iniciatyvą, priimti atsakomybę už iniciatyvas, sprendimus ir jų įgyvendinimą. Lyderiai įgalina ir skatina bendruomenę diskutuoti, mąstyti ir veikti kūrybiškai.</p> <p>Lyderių veikla telkia mokyklos bendruomenę pokyčiams, inovacijoms ugdymo srityje. Lyderiai palaiko profesinį įsivertinimą, refleksiją ir tobulėjimą. Mokytojai ir mokyklos vadovai periodiškai atvirai ir konstruktyviai diskutuoja apie mokinių mokymosi sėkmes ir problemas, padeda vieni kitiems.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
			<p>Įsipareigojimas susitarimams</p>	<p>Mokyklos vadovai imasi tiesioginių veiksmų strategijai ir veiklos programoms įgyvendinti, kasdieniu elgesiu demonstruoja sutartas mokyklos vertybes ir socialinius emocinius gebėjimus. Mokytojai patitiki mokyklos formaliais lyderiais kaip partneriais, pagalbininkais ir patarėjais.</p>
	4.2. Mokymasis ir veikimas komandomis	4.1.3. Mokyklos savivalda	<p>Skaidrumas ir atvirumas</p> <p>Sprendimų pagrįstumas ir veiksmingumas</p>	<p>Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai. Savivaldos atstovai renkami atvirai ir skaidriai. Mokyklos savivalda funkcionuoja ne kaip formali, o kaip realiai veikianti, savarankiškai priimanči sprendimus institucija. Pripažįstama požiūrių ir nuomonių įvairovė, palaikoma diskusija, gerbiama kiekvieno nuomonė.</p> <p>Savivaldos strateginiai ir kasdienės veiklos gerinimo siūlymai yra argumentuoti. Visi savivaldos sprendimai yra reikalingi ir keičia mokyklos gyvenimą. Mokykloje yra sistema, kaip priimami sprendimai, svarbūs tiek mokyklos ateities siekiams, tiek kasdieniam gyvenimui mokykloje.</p>
	4.2.1. Veikimas kartu		<p>Bendradarbiavimo kultūra</p> <p>Kolegialus mokymasis</p>	<p>Mokyklos personalas laiko save viena komanda, siekiančia bendrų tikslų. Tai solidari bendruomenė, kurios santykiai grindžiami geranoriškumu vienas kitam ir kolegialia pagalba. Bendras darbas palaiko ir skatina asmenybių raišką. Dirbdami kaip viena ambicinga profesionalų komanda, mokytojai pasiekia aukštesnius individualius ir bendrus rezultatus.</p> <p>Mokytojai mokosi drauge ir vieni iš kitų: dalydamiesi patirtimi, atradimais, sumanymais ir kūriniais, studijuodami šaltinius, stebėdami kolegų pamokas. Sąmoningas ir kryptingas mokymasis vyksta įvairiose mokytojų komandose. Periodiškai organizuojamos mokytojų mokymosi išvykos, skirtos akiračiui plėsti ir mokinių ugdymo turiniui praturtinti ir aktualizuoti.</p>
	4.2.2. Bendradarbiavimas su tėvais		<p>Pažinimas ir sąveika</p>	<p>Tėvų informavimo ir švietimo sistema atitinka tėvų poreikius ir mokyklos specifiką. Mokytojai domisi tėvų galimybėmis padėti vaikams augti ir pasiūlo tėvams tinkamus pagalbos ir bendradarbiavimo būdus bei formas. Mokytojai ir tėvai bendradarbiauja (skiria laiko ir inicijuoja susitikimus, pokalbius ir kt.) palaikydami ir skatindami mokinių pažangą, stiprindami jo psichinę bei fizinę sveikatą ir socialumą.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
			Į(si)traukimas	<p>Tėvai dalyvauja tobulinant mokyklą. Tėvai įsitraukia į vaikų ugdymą(si) įvairiomis formomis (plėsdami jų kultūrinį akiračį, skatindami pažintinį aktyvumą, padėdami išsiskirti ambicingus ugdymosi tikslus ir jų siekti, taip pat dalyvaujant mokyklos veiklose, individualiuose ir bendruose susitikimuose su mokytojais, inicijuojant prasingas veiklas, projektus, vesdami pamokas ar kitas veiklas). Bendradarbiaujama abiem pusėms tinkamu laiku.</p>
		4.2.3. Mokyklos tinklaveika	Atvirumas Prasingumas	<p>Mokykla yra atvira pasauliui: bendruomenės nariai domisi kintančia aplinka, reaguoja į pasikeitimus, mežga socialinius ryšius. Bendradarbiaujama su vietos bendruomene, įvairiomis organizacijomis, kitomis mokyklomis, palaikomi ryšiai su mokyklos absolventais.</p> <p>Mokyklos tinklaveika padeda kompleksškai siekti užsibrėžtų tikslų. Partnerystės yra kruopščiai planuojamos, siekiama jų perspektyvumo. Periodiškai vertinama tinklaveikos nauda ir sąnaudos.</p>
	4.3. Asmeninis meistriskumas	4.3.1. Kompetencija	Pozityvus profesionalumas	<p>Mokytojams patinka mokytojo darbas. Jie gerbia mokinius ir laikosi pedagogo etikos, tobulina savo socialinius emocinius gebėjimus. Mokytojai išmano savo ugdymo sritį, dėstomus dalykus, domisi ir seka naujoves. Jie dirba kaip savo srities profesionalai – šiuolaikiškai, įdomiai bei veiksmingai ir siekia dirbti kuo geriau.</p>
		4.3.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas	Reiklumas sau Atkaklumas ir nuoseklumas	<p>Mokytojai turi gero darbo viziją, kuria remdamiesi vertina savo veiklą ir jos rezultatus, asmeninės kompetencijos ribas ir būtinas profesinio tobulėjimo sritis. Asmeninį profesinės veiklos įsivertinimą palaiko personalo mokymosi kultūra mokykloje: aukšti mokytojų veiklos lūkesčiai, pagarba profesionalumui, parama tobulinant asmeninį meistriskumą. Asmeninis meistriskumas paremtas nuostata kuo geriau atlikti savo darbą ir siekti nuolatinio tobulėjimo.</p> <p>Mokytojai ir mokyklos administracija planuoja asmeninio meistriskumo augimą ir jo atkakliai siekia. Jie mokosi naudodamiesi įvairiomis galimybėmis: savo mokykloje su kolegomis ir iš jų, su mokiniais ir iš jų, per informacinius ir socialinius kolegialaus mokymosi tinklus, kursuose, seminaruose, išvykose ir kt.</p>

KELIAS GEROS MOKYKLOS LINK: LAUKIANTYS DARBAI IR IŠŠŪKIAI

Lietuvos Nepriklausomybės ištakas siekiančius darbus tęsiame vadovaudamiesi šiais trimis visuomenei pateikiamais dokumentais. Tai tvarūs, bendruomenių poreikius ir Lietuvos švietimo tradicijas tęsiantys dokumentai, siekiantys būti suprantami visoms interesų grupėms: mokiniams, mokytojams, tėvams, mokyklų vadovybei ir steigėjams, nacionalinėms švietimo institucijoms ir plačiajai visuomenei. Dokumentų idėjos reikšmingos, gali būti laikomos šiuolaikinės mokyklos raidos orientyru, kviečiančios susitelkti švietimo bendruomenę bendriems tikslams siekiant esmingai pagerinti mokinių ugdymo pasiekimus, skatinant pokyčius mokyklose.

Siekdami mokyklos, mokytojo ir mokinio ūgties ir telkdami švietimo bendruomenę bendriems darbams, kartu spręsimė uždavinius ir įgyvendinsime numatytus tikslus:

- tęsime pradėtas diskusijas, viešąsias konsultacijas dėl individualios mokinių pažangos sampratos ir kaip ji turi būti matuojama kiekvienoje mokykloje atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, vaikų mokymosi poreikius ir galimybes;
- sieksime švietimo dokumentų ir visų teisės aktų, susijusių su mokinių ugdymu, dermės: rengiant ugdymo(si) rezultatų aprašus, atnaujinant bendrąsias ugdymo programas, tobulinant vadovėlių ir kitų mokymo priemonių rengimo ir kokybės vertinimo sistemą telksime praktikus ir mokslininkus;
- pertvarkysime koncentruotą egzaminų sistemą į darnią įvairių ugdymo(si) rezultatų kaupimo ir pripažinimo sistemą, fiksuojančią visą gyvenimą augančią žmogaus patirtį ir pripažįstančią visapusišką asmenybės brandą atsižvelgiant į mokinių įvairovę, įdiegsime brandos darbą ir kitas kompetencijų vertinimui skirtas metodikas, įrankius (e. aplankas) ir kitas mokinių kompetencijų įsivertinimo, refleksijos priemones;
- sudarydami dar daugiau galimybių mokykloms savarankiškai priimti sprendimus atsisakysime perteklinio teisinio reguliavimo mechanizmų;
- tęsime pradėtą sisteminę paramą mokyklų veiklai gerinti: įdiegdami duomenimis grįstą vadymą, stiprindami švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną;
- atnaujinsime mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo aprašą, telksime specialistus ir ekspertus konsultuoti mokyklas po išorinių vertinimų, tęsime mokyklų pažangos skatinimo projektus, siekdami sumažinti mokinių pasiekimų skirtumus tarp atskirų mokyklų ar savivaldybių;
- įgyvendinsime tikslingą pedagogų rengimo, kvalifikacijos, veiklos vertinimo, atestacijos ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos pertvarką pagal susitartas kaitos kryptis, nuosekliai didindami dėmesį mokytojų kompetencijų tobulinimui ir profesijos prestižo kėlimui;
- sukursime palankią įtraukiojo švietimo aplinką ir koordinuotos švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų teikimo sistemą emocijų ir elgesio sutrikimų ar kitų specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams;
- didinsime neformaliojo vaikų švietimo prieinamumą skatinant edukacinių programų įvairovę;
- užtikrinant modernios, kūrybiškos ir saugios mokymo aplinkos kūrimą vykdysime ikimokyklinio ugdymo įstaigų, mokyklų modernizavimo, aprūpinimo gamtos ir technologinių mokslų mokymo priemonėmis, informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo projektus;
- skatinsime mokyklas ir savivaldybes įsitraukti į tarptautinius ir nacionalinius projektus siekiant įgyvendinti naujoves ir inovacijas švietimo srityje, pasidalyti gerąja praktika ir patirtimi.

UGDYMAS(IS) PARADIGMŲ KAITOJE

2016-08-04. Tiražas 2 000 egz.

Išleido Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras,
Geležinio Vilko g. 12, 03163 Vilnius
Spausdino UAB „Lodvila“, Sėlių g. 3A, 08125 Vilnius